
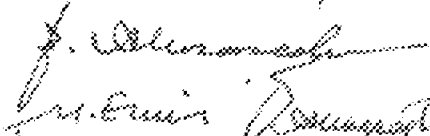

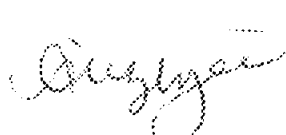
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

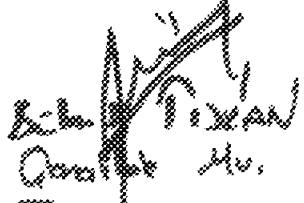

İZZET ZENGİN
ZOKAT MİLLETVEKİLİ

Ali ÖZKAYA
Afyonkarahisar Milletvekili

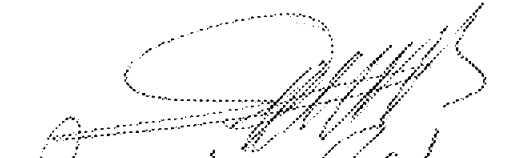

FATİH ŞATIN
Ankara M.V.

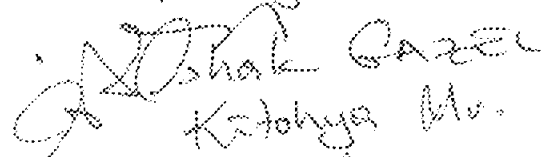

Mehmet M
157 M.V.

Cahit Ökten
Denizli Milletvekili.

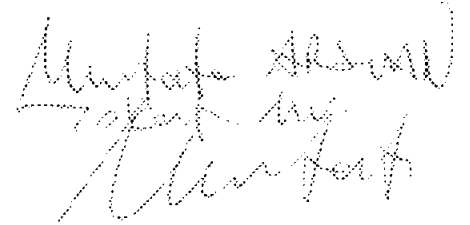

Ramazan Çakır
Kırkkale M.V.

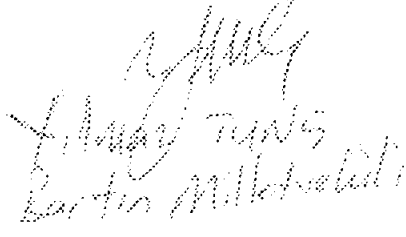

Yusuf Başer
Yorgaç M.V.

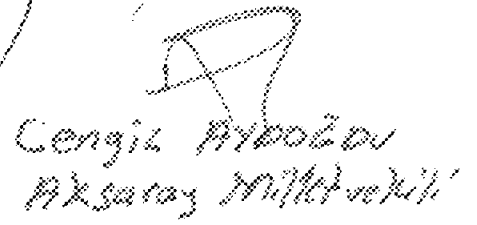

İsmail Beko
Manisa M.V.

Şahak ÇAZAL
Kütahya M.V.

Salih CORA
Trabzon Milletvekili

Mustafa ARSLAN
M.V.

F. Arslan
Bartın Milletvekili

Cengiz ARSOZ
Aksaray Milletvekili

TEMM BAKKANLIĞI

Tali
Komisyon:

1 qisleri

Esas
Komisyon:

Adalet

Tarih:

01 Ekim 2018

Esas No:

722/15

TEMM
GELENEKÇİ

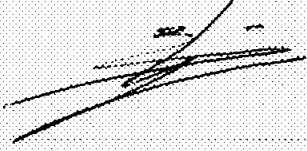
30 Ekim 2018

No:

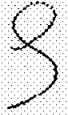
540840

TEMM BAKKANLIĞI

Fehmi Alpay ÖZALAN
İzmir Milletvekili

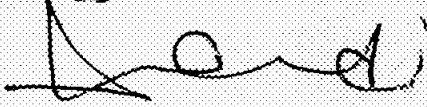

Au. Serap YASAR
İstanbul Milletvekili

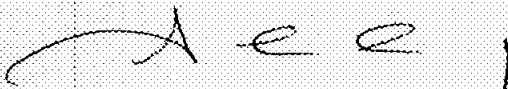

İsmet ERDEMİR
Kocaeli Milletvekili

Nüreyin Sanverel
Hatay Milletvekili

Ahmet AKAY
Sarıyer Milletvekili

Mehmet Kasım GÜLBAZAR
Sarıyer Milletvekili

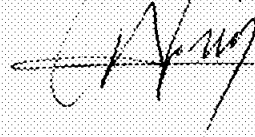
Tülay Kaynarca

Tülay Kaynarca
İstanbul Milletvekili

Metin YAVUZ
Ayden MV.

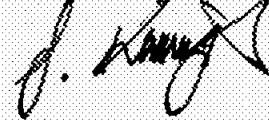
Ahmet Mucahit ARING
İstanbul Milletvekili

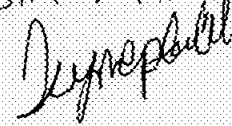
Yücel ALERKSE
Nevşehir Milletvekili

Radiye Sezer KATACIOĞLU
Kocaeli Milletvekili

Zeynep GÜL YILMAZ
Mersin Milletvekili

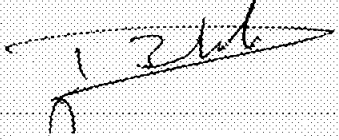

Dile
Zehra TAŞKESENÇİÖZ
BAU
Erzurum Milletvekili

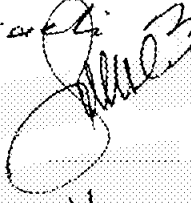

Tülay
Gülşah SAMANCI
Konya MV

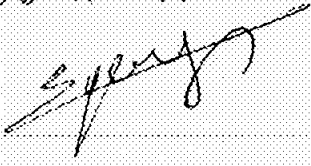
Deniz Bakbak
Gaziantep Milletvekili

Sani Saliur
Kocaeli Milletvekili

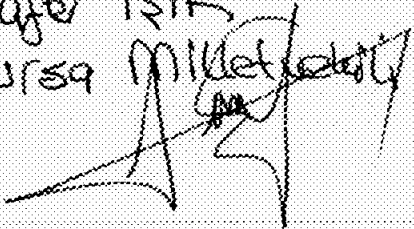
Emine Yavuz Garpuz
Bursa Mu.

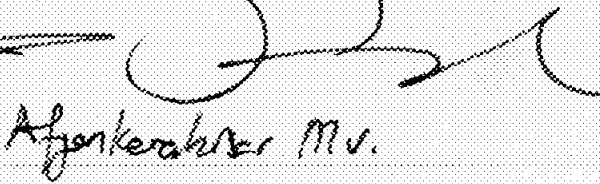
Orhan Yegin
Ankara Milletvekili

Zafer IŞIK
Bursa Milletvekili

İbrahim YURDUKUBUKA

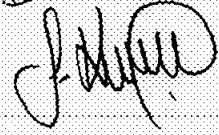

Afyonkarahisar Mu.

Müslüm Yütsel
Gaziantep Mu.

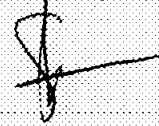
Adnan GÜNNAR
Trabzon Milletvekili

Jehmi KURŞU
Bolu Mu.

SEYHİMUS ÖNGEL
Mardin Mu

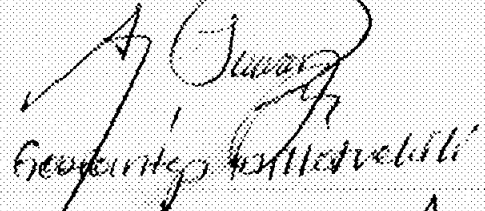

Hasan GİLEZ
Amasya Milletvekili

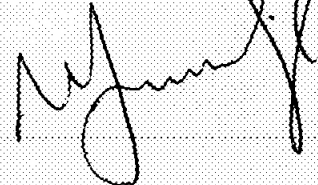

Habibe ÖCAL
Karaman Mu. MK

Ali SAHİN

Gaziantep Milletvekili

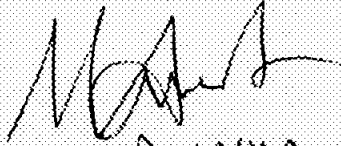
M. Sait KINOĞRAFLI

Kemal Gelsok
Antalya Mu.

~~Antalya Mu.~~
Ulvi ÖZSAVCI
Sakarya Milletvekili

Mustafa Levant Karahacıoğlu

AMASYA. muvekili

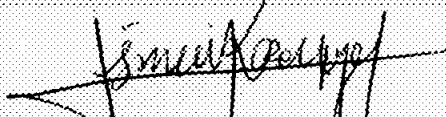
Cayir Demirkaya

Mardin Mu.

Halis DALXILIG
Istanbul Milletvekili

Ahmet ZENBITCI

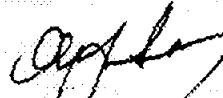
Antalya Mu.

Ismail Emrah KARAYEL
Kayseri Milletvekili

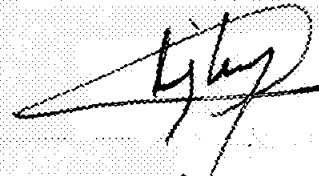

Fuat ÖZSOY
Istanbul Mu.

Fuat ÖZSOY
Bartın Milletvekili

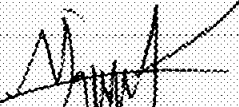

Emrah İSLER
Antalya Mu.

Arzu AYDIN
Bolu Milletvekili

İsmail KAYA
Osmaniye Mu.

Halil Fırat
Konya Mu.

İbrahim AYDIN
Antalya Mu

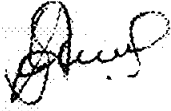
Felih YAĞCI
Bilecik Milletvekili

Felih Yağcı

Feyzi BERDİBEX
Bingöl Milletvekili

Orhan KIRCALI
Samsun ulu.

Zeynep Güneş
Güneş Akademi
Güneş Akademi

Cemil TAMAN
Kocaeli Milletvekili

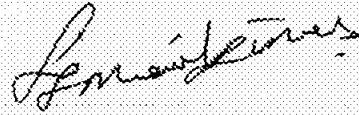
Tahir AKYÜREK
Konya M. V.

Yunus KILIÇ

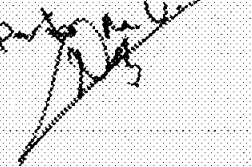
Yunus Kılıç
Kars ulu.

Mücahit DURMUŞOĞLU
Osmaniye Milletvekili

İsmail GÖRER
USA ulu.

ZECER ÖZEL
İstanbul

GENEL GEREKÇE

Hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi, yargıya güvenin artırılması ve insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi günümüzde ana ilke ve değerler olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanarak 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuyla paylaşılan Yargı Reformu Strateji Belgesinde de vizyon olarak "güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi" ortaya konulmaktadır. Önümüzdeki beş yıl boyunca söz konusu Belgede belirtilen amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetler yürütülecek ve Belge, bir yol haritası olarak esas alınacaktır.

İfade hürriyeti, kişinin düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması, bunları çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, savunabilmesi ve başkalarına aktarabilmesi anlamına gelen temel insan haklarından biridir. Bu bağlamda, ifade hürriyeti, birçok temel hak ve hürriyetin özü, unsuru ya da parçası olmanın yanında kişisel ve toplumsal gelişmenin de kaynağıdır. Çoğulcu demokratik düzeninin vazgeçilmez gereklerinden olması nedeniyle ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş ve Anayasamızda güvence altına alınmıştır. Bireylerin şahsiyetini tekâmül ettirmesi ve dolayısıyla demokratik toplumun gelişmesinin temel koşulu olmasına bağlı olarak, ifade özgürlüğü alanını genişletecek ya da bu özgürlüğün güvencelerini artıracak adımların her fırsatta atılması, yargı reformlarının öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda, ifade özgürlüğü ile doğrudan etkili olan suçlar esas alınmak suretiyle temyiz edilemeyen bazı kararlara karşı temyiz kanun yolunun açılması sağlanarak, farklı uygulamaların önüne geçilmesi ve bu şekilde Ülke genelinde yeknesak bir uygulamaya ulaşılması hedeflenmektedir. Diğer taraftan, haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağı özellikle vurgulanmaktadır. Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda internet erişiminin engellenmesine yönelik tedbir kararlarında kademeli bir uygulama getirilmektedir.

20 Temmuz 2016 tarihinden bu güne kadar uygulanmakta olan istinaf sistemi, hızlı ve etkin bir yargılamanın gerçekleştirilmesini sağlamış ve yargılama sonucunda verilen kararların kesinleşme sürelerini kısaltmıştır. Ayrıca, istinaf sistemiyle hukuki denetim yanında vakıa denetimi de yapılabildiğinden, ilk derece mahkemelerince verilen kararlardaki eksikliklerin giderilmesi ve böylelikle daha adil kararların verilebilmesi imkânı getirilmiştir. Bununla birlikte, uygulamadaki tecrübe dikkate alınarak istinaf ceza dairelerinin işleyişini daha etkin hale getirmek amacıyla, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunu esastan reddedebilme ve bozma yetkisi genişletilmekte, daire kararlarına karşı yapılan itirazların etkili bir şekilde incelenebilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyumsuzlukları giderme görevi, Danıştayın ilgili dava daireleri kurullarına verilerek bu yolun daha etkin bir şekilde işletilmesi sağlanmaktadır.

1950'li yıllardan itibaren, ceza muhakemesinde suç mağdurlarının haklarına da yer verilmesi gerektiği kabul edilmeye başlanmıştır. Günümüzde ise, "sosyal devlet ilkesi" ile uyumlu olarak, suç mağdurlarının daha etkin, kapsamlı, hızlı, güvenli ve az masraflı bir biçimde ek bir korumaya kavuşturulması amacıyla ilave güvenceler geliştirilmiştir. Bu kapsamda özellikle çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçlarında mağdurların soruşturma ve kovuşturma evrelerinde daha fazla örselenmesini önlemek amacıyla ifadelerinin özel ortamlarda alınması sağlanmaktadır.

Ceza yargılamasında koruma tedbirlerinden biri olan tutuklama, kişi özgürlüğüne müdahale teşkil etmesi sebebiyle özgürlük ve güvenlik dengesi bakımından en çok tartışılan kurumlardan birisidir. Tutuklama, yargılama sistemi içinde bir cezalandırma aracı değil, ceza

soruşturma ve kovuşturmalarının etkili yürütülebilmesi ve sonuçta adaletin temini için düzenlenmiş bir araç niteliğindedir. Mevzuatımıza göre tutuklama, istisnai ve en son başvurulacak bir tedbir olup, öncelikli olarak değerlendirilecek husus, tutuklama yerine adli kontrol veya diğer koruma tedbirlerinin yeterli olup olmadığıdır. Tutuklama tedbirinin uygulanmasında tartışılacak bir diğer husus ise tutukluluk süresidir. Tutuklulukta geçen sürenin makul olması, hem Anayasamızda hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde vurgulanmış temel bir ilkedir. Bu bağlamda, mevzuatımızda öngörülen azami tutukluluk süresinin soruşturma evresi bakımından bir üst sınıra bağlanması, çocuklar bakımından tutuklama sürelerinin kısaltılması ve böylelikle temel hak ve hürriyetlerin etkin bir şekilde korunması öngörülmektedir.

İyi ve etkin işleyen bir ceza adalet sisteminin oluşturulması hukuk devletinin temel amaçları arasında yer almaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmesi bakımından, toplumdaki uyuşmazlıkları en kısa sürede, en az masrafla, en etkili ve en tatminkâr biçimde sonuçlandırmak için alternatif çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi dünya genelinde teşvik edilmekte ve alternatif çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, adil yargılanma hakkı ihlal edilmeksizin basit ve hızlı yargılama usullerinin geliştirilmesi yönünde mevzuat değişiklikleri yapılmaktadır.

Kovuşturmanın mecburiliği ilkesine istisna oluşturan alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, belirli bir ceza eşiğinin altında kalan suçlarda, mağdurun haklarının korunması ve tatminini sağladığı gibi failin, eyleminin oluşturduğu haksızlık içeriğiyle yüzleşmesine ve bunu telafi etmesine imkân sağlamaktadır. Hızlı ve maliyet-etkin çözümler üreten bu usuller, özellikle ilk kez suç işleyenlere bir şans tanıyarak, failin ceza muhakemesinin erken aşamalarında yeniden sosyalleşmesini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, geleneksel dava yollarına karşı geliştirilen alternatif yöntemler, yargı mercilerinin artan iş yükünün hafifletilmesi amacıyla da hizmet etmekte, daha karmaşık ve ağır suçlar için ihtiyaç duyulan zaman ve mali kaynağa tasarruf sağlamaktadır.

Ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihi bulunulması, Devletin ceza siyasetiyle ilgili olup, Anayasanın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, soruşturma ve yargılamada uygulanacak yöntemlerin belirlenmesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdir yetkisindedir. Anayasa Mahkemesi, 1/10/2009 tarihli ve 2006/106 E., 2009/124 K. sayılı Kararında, yargının işleyişinin etkinleştirilmesi amacıyla başvuru alternatif çözüm yöntemlerinin, uyuşmazlıkların daha kısa sürede ve daha az masrafla sonuçlandırılması, gizliliğin korunması ve mahkemelerdeki iş yükünün hafifletilmesi gibi sağladığı faydalara işaret etmiş, benzer değerlendirmelerin yer aldığı uzlaşmayla ilgili 3/4/2013 tarihli ve 2013/20 E., 2013/50 K. sayılı Kararında ise, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin kapsamına girecek suçların belirlenmesinin, Anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğunu belirtmiştir.

Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesinin 16 Eylül 1986 tarihli ve (86) 12 sayılı Tavsiye Kararında, uyuşmazlıkların mahkeme dışı çözümü ve bunun için gerekli usullerin geliştirilmesi teşvik edilmiştir. Mağdurun menfaatlerinin korunması ve ihtiyaçlarının karşılanmasının, ceza adaletinin temel işlevlerinden biri olması gereğine değinilen (85) 11 sayılı Tavsiye Kararında da bu amaçla geliştirilecek tedbirlerin, toplumsal kuralların kuvvetlendirilmesi ve failerin ıslahı gibi ceza hukukunun "tecziye" dışındaki diğer amaçlarına ulaşılmasında yardımcı olacağına vurgu yapılmıştır.

Ceza adalet sisteminin etkin işleyişindeki önem ve katkıları, pek çok başka uluslararası belge, bilimsel araştırma ve raporlarla teyit edilen geleneksel ceza yargılamasına alternatif yöntemler, günümüzde pek çok ülkede kapsamlı biçimde uygulanmaktadır.

"Kovuşturmanın mecburiliği" ilkesini "takdirilik" ilkesiyle yumuşatan "fail-mağdur uzlaştırması", "önödeme", "kamu davasının veya duruşmanın açılmasının ertelenmesi" gibi alternatif yöntemler, belirli bir ceza eşiğinin altında bulunan suçları işleyen kişilerin, ceza

infaz kurumlarının etkilerinden uzak tutulması. Devletin infaz külfetinden ve mahkemelerin iş yoğunluğundan kurtarılması amaçlarının yanı sıra cezanın genel ve özel önleme amaçlarını da gerçekleştirecek etkili birer ceza politikası aracı olarak uygulanmaktadır.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk ceza adalet sisteminin on dört yıllık uygulaması sırasında alternatif uyumsuzluk çözüm yöntemlerine ilişkin sistemin aksayan yönleri düzeltilmiştir. Ancak, uygulamadan gelen talep ve öneriler ile günümüz çağdaş ceza adalet sistemlerinin genel yönelimi dikkate alındığında, ceza muhakemesinde yer alan kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumundan beklenen hukukî faydanın sağlanamadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle, kurumun uygulama alanına ve işleyişine ilişkin düzenleme yapma gereği ortaya çıkmıştır.

Teklifle yapılması öngörülen diğer bir önemli düzenleme ise, basit suçlarda, muhakeme sürecini kısaltacak yeni bir usulün, "seri muhakeme usulü" adıyla ceza adalet sistemimize kazandırılmasıdır. Benzer muhakeme araçları, "kovuşturmanın mecburiliği" ilkesini benimseyen Almanya ve İtalya ile "takdirilik ilkesi"ni takip eden Fransa başta olmak üzere pek çok Avrupa Konseyi üyesi ülkede uygulanmaktadır. Bu usuller, sadece adalet sistemini zorlayan iş yükü baskısını hafifletme amacına değil, işlenen basit suçlara hızlı ve etkili bir karşılık verilerek, bozulan kamu düzenininin sağlanmasına da hizmet etmektedir.

Ayrıca, belirli bir yaptırım ağırlığına kadar olan suçlar bakımından kovuşturma evresinde duruşma açmaksızın dosya üzerinden yargılamanın tamamlanabilmesine, ancak itiraz üzerine duruşma açmak suretiyle yargılamaya devam edilmesine imkân tanıyan "basit yargılama usulü" adıyla yeni bir usul kabul edilmektedir. Böylelikle, önemli veya daha ağır suçların kovuşturulması için yargılama makamlarına yeterli zaman ve imkân sağlanmakta, suçla etkin mücadele ile birlikte yargılama süreçleriyle ilgili temel hak ve özgürlüklerin korunmasını sağlayan adımlar atılmaktadır.

Günümüzde sosyal, ekonomik ve teknolojik alandaki çok yönlü değişim ve gelişmeler yeni ihtiyaçları doğurduğu gibi karmaşık hukukî ihtilafların ortaya çıkmasına da sebep olmuştur. Bu durum nitelikli ve alanında yetkin hukukçulara olan ihtiyacı daha görünür hale getirmiştir. Bu kapsamda hukuk mesleklerini icra eden kişilerin yetkinliğini artırmak amacıyla ortak bir merkezî sınava tabi tutulmaları öngörülmektedir.

Öte yandan, Türkiye Adalet Akademisinin açılması sebebiyle hâkim adaylığı mülâkat kurulu daha geniş tabanlı bir yapıya kavuşturulmaktadır.

Son olarak, avukatların yurtdışında düzenlenen mesleki eğitim, seminer ve toplantılara katılabilmesi, bilgi ve tecrübe paylaşımı yapabilmesi ve uluslararası yargı süreçlerinde etkin yer alabilmesi amacıyla belirli bir kıdeme sahip avukatlara hususî damgalı pasaport alma imkanı getirilmektedir.

Teklifle, Yargı Reformu Strateji Belgesi kapsamında belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, baro levhasına kayıtlı ve en az onbeş yıl kıdemi bulunan avukatlara hususi damgalı pasaport verilebilmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeyle, kamu hizmeti ve serbest meslek şeklinde ifa edilen avukatlık mesleği mensuplarının yabancı ülke ve uluslararası adli ve idari mercilerde mesleklerini daha kolay ve hızlı bir şekilde icra edebilmelerine imkân sağlanmaktadır. Onbeş yıllık sürenin hesabında 1136 sayılı Avukatlık Kanununun ilgili hükümleri dikkate alınacaktır. Hususi damgalı pasaportun verilebilmesi için aranan kıdem ve halen baroya kayıtlı olarak fiilen avukatlık yapıyor olma şartlarının yanında talep sahibi hakkında Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan soruşturma veya kovuşturma bulunmaması şartı da aranacaktır.

MADDE 2- 21 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle haklarında idari işlem tesis edilenler ile aynı gerekçeyle haklarında suç soruşturması veya kovuşturması yürütülenlerin pasaportları iptal edilmiş ya da pasaport verilmesi taleplerinin reddedilmesi yönünde işlem tesis edilmiştir.

Haklarındaki idari veya adli işlemler bu kişilerin lehine sonuçlansa dahi başlangıçta konulan pasaportun iptaline ilişkin tedbir halen devam etmekte ve uygulamada bu kişilere pasaport verilememektedir.

Maddeyle, 5682 sayılı Kanunda düzenleme yapmak suretiyle, uygulamada yaşanan bu sorunun giderilmesi amacıyla belirtilen nedenlerden dolayı pasaportları iptal edilenler veya pasaport verilmesi talepleri reddedilenlere belirli koşulların bulunması durumunda İçişleri Bakanlığınca pasaport verilebilmesine imkân tanınmaktadır.

MADDE 3- Teklifte getirilen Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavına ilişkin düzenleme kapsamında, maddeyle 1136 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde değişiklik yapılarak avukatlık staj başvurusu yapmak için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olma şartı düzenlenmektedir.

MADDE 4- Teklifte getirilen Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavına ilişkin düzenleme kapsamında, maddeyle 1512 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapılarak noterlik staj başvurusu yapmak için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olma şartı getirilmektedir.

MADDE 5- Maddeyle, hukuk alanındaki bilgi ve yetkinliğin ölçülmesini ve artırılmasını sağlamak amacıyla, hâkim adaylığı sınavına girmek ve avukatlık veya noterlik stajına başlamak için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olma şartı getirilmektedir. Bu mesleklere ilişkin özel kanunlarda aranan diğer şartlar saklı tutulmaktadır.

İkinci fıkrada, bu sınavlara kimlerin girebileceği düzenlenmektedir. Buna göre, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavına hukuk fakültesi mezunları ile yabancı bir hukuk fakültesini bitirip denklik belgesi alanlar girebilecektir. Bu sınavda başarılı olanlar avukatlık ve noterlik stajına başlayabileceği gibi adli ve idari yargı hakim adaylığı yazılı yarışma sınavlarına da girebilecektir.

İdari Yargı Ön Sınavına ise, hukuk fakültesi mezunu olmayıp, programlarında hukuk bilgisine yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olanlar girebilecektir. Bu sınavda başarılı olanlar idari yargı hâkim

adaylığı yazılı yarışma sınavına girebilecektir. Böylelikle, idari yargı hâkim adaylığı yazılı yarışma sınavına iki ayrı kaynaktan girme imkanı dikkate alınarak her iki kaynak için de bir ön sınavda başarılı olma şartı getirilmiş olmaktadır.

Üçüncü fıkrada, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında, dördüncü fıkrasında ise İdari Yargı Ön Sınavında soru sorulacak alanlar belirlenmektedir.

Beşinci ve altıncı fıkralarda sınavların ne zaman yapılacağı, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından icra edileceği, çoktan seçmeli ve test şeklinde yapılacağı hükme bağlanmaktadır. Yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanların başarılı sayılması öngörülmektedir.

Yedinci fıkrada, sınavların yapılma şekli ile diğer hususların, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliğinin görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Son fıkrada ise, hâkimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik mesleklerinin bu maddenin uygulanması bakımından hukuk mesleği olarak kabul edileceği düzenlenmektedir.

MADDE 6- Maddeyle, Teklifte ihdas edilen Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavının uygulanmaya başlanacağı zamana ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle, 2576 sayılı Kanunun 3/C maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyumsuzlukları giderme görevi, hâlihazırda Danıştay İçtihatları Birleştirme Kuruluna verilmiştir. Bu Kurul, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 18 inci maddesi uyarınca Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden oluşmaktadır. Kurul, geniş katılımlı yapısı sebebiyle sık toplanamamakta ve toplandığı zamanlarda Danıştayın diğer kurulları ve dava daireleri çalışmamaktadır. Ayrıca, Kurulun karar vermesi için Kanunda herhangi bir süre de öngörülmemiştir.

Belirtilen nedenlerle söz konusu uyumsuzlukların çözümlenmesi, beklenen süratte gerçekleşmemekte ve Danıştayın diğer kurulları ile dava dairelerinin işleyişinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır.

Maddeyle, aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin gerekçeli istemlerin, uyumsuzluğun konusuna göre Danıştay idari veya vergi dava daireleri kurullarınca üç ay içinde karara bağlanacağı hüküm altına alınmaktadır. Aykırılık veya uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olarak verilen kararlar kesin nitelikte olacaktır.

MADDE 8- Maddeyle, 2577 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle, hukuk yargılamasında uygulanan ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasına dair hükümlerin idari yargıda da uygulanmasına imkân tanınmaktadır. Düzenlemeyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesiyle taahhüt edilen adil yargılanma hakkının sağlanması ve Anayasanın 141 inci maddesinde yargıya verilen görev doğrultusunda davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yapılması öngörülen değişiklikle, idari yargı hâkim adaylığına hukuk fakültesi mezunu olmayanlar arasından yapılacak atamalar yönünden, alan ve sayı sınırlaması getirilmektedir. Buna göre, hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarından mezun

olanlar, hâkim adaylığına atanabileceklerdir. Ancak bu kişilerden atanmaların sayısı, her dönemde atanacak toplam aday sayısının yüzde yirmisini geçemeyecektir.

Teklifte yer alan Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdarî Yargı Ön Sınavına ilişkin düzenleme kapsamında, 2802 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının mülga (e) bendi yeniden düzenlenerek, hâkim adaylığı sınavına girebilmek için ilgisine göre bu sınavların birinden başarılı olma şartı getirilmektedir. Buna göre, hukuk fakültesi mezunlarının Adli veya İdarî Yargı Hâkim Adaylığı Yazılı Yarışma Sınavına girebilmeleri için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında, hukuk fakültesi mezunu olmayanların İdarî Yargı Hâkim Adaylığı Yazılı Yarışma Sınavına girebilmeleri için İdarî Yargı Ön Sınavında başarılı olmaları gerekecektir.

MADDE 10- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 9/A maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, adli yargı hâkim adaylığı yazılı yarışma sınavı alan bilgisi konuları arasına iş hukuku eklenerek, bu alandan da sınavda soru sorulması öngörülmektedir.

Mülâkat Kurulunun üye sayısı beşten yediye çıkarılmaktadır. Bu kapsamda Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreteri ile Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan bir üyenin bu Kurula katılması öngörülmektedir. Böylece farklı kaynaklardan yeni üye alınmak suretiyle, daha geniş katımlı bir yapı oluşturulmaktadır.

Mülâkat Kuruluna Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan katılacak kişinin, sınavın türü dikkate alınarak öncelikle Yargıtay veya Danıştay mensubu üyeler arasından üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla belirlenmesi öngörülmektedir. Buna göre, adli yargı sınavında Yargıtay mensubu üyelerden biri, idari yargı sınavında ise Danıştay mensubu üyelerden biri Kurula katılacaktır. Danışma Kurulunda Yargıtay veya Danıştay mensubu bulunmaması halinde, Mülâkat Kuruluna katılacak üye, Danışma Kurulu üyesi olan hâkim ve savcılar arasından sınav türüne göre üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılan seçimle belirlenecektir. Bu durumda adli yargı sınavında Danışma Kurulunda görev yapan adli yargı hâkim ve savcılar arasından; idari yargı sınavında ise idari yargı hâkimleri arasından seçim yapılacaktır.

Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan katılan üyenin hukuki veya fiili sebeplerle görev yapamaması halinde, bu Kurulda görev yapan hâkim ve savcılar arasından üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla seçilen yedek üyenin Mülâkat Kuruluna katılması öngörülmektedir.

MADDE 11- Maddeyle, hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerini yürütmekle görevli Türkiye Adalet Akademisinin kurulmasına bağlı olarak, 2802 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde uyum düzenlemeleri yapılmaktadır.

MADDE 12- Maddeyle, Türkiye Adalet Akademisinde ders verenlere ödenecek ders ücretleri düzenlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasında, 34 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları kapsamında öğretim elemanı olarak Akademiye atanan veya görevlendirilenlerin, fiilen Akademiye görev yapmaları nedeniyle, maaş karşılığı ders yükü haftalık on ders saati olarak belirlenmekte ve bu ders saatini aşan kısım için ders ücreti ödenmesi öngörülmektedir.

Öte yandan, 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kurumlarındaki görevleri devam etmekle birlikte, Akademiye belli günlerde ders verenlere, her ders saati için ücret ödenmesi öngörülmektedir. Ancak bu maddenin birinci fıkrası kapsamında olanlara yirmi, ikinci fıkrası kapsamında olanlara otuz ders saatinden fazla ders ücreti ödenmeyecektir.

Dördüncü fıkrada, Akademide ders verenlerden üniversite öğretim elemanı olmayanlar bakımından birinci derecede olanlar için profesörlere, ikinci derecede olanlar için doçentlere, üç veya daha aşağı derecede olanlar ile kamu görevlisi olmayanlar için öğretim görevilerine 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre ödenen kadar ders ücreti ödeneceği hükme bağlanmaktadır.

Üniversite öğretim elemanlarının Akademide ders vermesini sağlamak amacıyla, bu kişilere 2914 sayılı Kanuna göre ödenenin bir kat fazlası ders ücreti ödenmesi öngörülmektedir.

Ayrıca, beşinci fıkrada yazılı sınav kurullarında görev yapanlara 2914 sayılı Kanun hükümlerine göre ücret ödenmesine dair düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle, 3713 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasına cümle eklenmektedir.

Eleştiri hakkı, kişinin belli bir vakıa hakkındaki düşüncesini açıklama hürriyetinin kullanılmasından ibarettir. Anayasamızda güvence altına alınan ifade özgürlüğünün doğal sonucu olarak, eleştiri hakkının kullanılması suretiyle açıklanan düşünceler suç oluşturmaz.

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği üzere, ağır, sert veya incitici nitelikte de olsa, eleştiri hakkı kullanıldığında kişiye yaptırım uygulanamayacak olması, çoğulcu demokrasilerin vazgeçilmez bir gereğidir. Ancak, hiç kuşku yok ki, ifade özgürlüğü mutlak ve sınırsız değildir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf olan devletlerde kanun koyucu, düşünceyi açıklama özgürlüğünü, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve Sözleşmenin 10 uncu maddesinin ruhuna aykırı olmamak koşuluyla, sınırlandırabilir ve bu suretle belirlenen sınırı aşan açıklamaları suç olarak tanımlayabilir.

Mahkemelerce propaganda suçuyla ilgili olarak verilen kararlar incelendiğinde aynı konuda farklı kararlar verildiği ve uygulama birliği bulunmadığı görülmektedir. Söz konusu farklı uygulamaları gidermek amacıyla yapılması öngörülen düzenlemeyle, haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağı vurgulanmaktadır.

MADDE 14- Maddeyle, 4787 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişiklikle, uzmanların aile mahkemesi bünyesine atanmaları usulünden vazgeçilerek, adliyelerde kurulacak müdürlükler bünyesine alınması amaçlanmaktadır. Böylelikle, aile mahkemelerinde uzmanlar tarafından verilen hizmetin daha etkin ve hızlı görülmesi, ayrıca bu görevlilerin uzman ihtiyacı olan diğer mahkemelere de hizmet verebilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 15- Maddeyle, 4787 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişikliğe uyum sağlamak amacıyla aynı Kanunun 6 nci maddesinde de değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 16- Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 75 inci maddesinde yapılan düzenlemeyle, öndömenin taksitler halinde yerine getirilebilmesine imkan tanınmaktadır. Düzenleme kapsamında failin on gün içinde talepte bulunması ve Cumhuriyet savcısının karar vermesi şartıyla öndeme miktarı birer ay ara ile üç eşit taksitle ödenebilecektir. Böylelikle, öndeme miktarını on gün içinde tek seferde ödeyemeyen faile, taksit imkanı getirilerek ödeme kolaylığı sağlanması ve öndeme kurumunun uygulanabilirliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Taksitlerin süresinde ödenmemesi halinde öndömenin gereğinin yerine getirilmediği kabul edilecek ve soruşturmaya devam edilecektir.

Maddenin altıncı fıkrasına yeni bentler eklenerek, öndeme kurumunun kapsamı genişletilmektedir.

MADDE 17- Teklifte, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesine eklenen beşinci ve altıncı fıkralarla cinsel saldırı ve cinsel istismar suçu mağdurlarının örselenmelerinin engellenmesi ve korunması amacıyla soruşturma ve gerekiyorsa kovuşturma aşamasında ifade ve beyanlarının kayda alınması düzenlenmektedir. Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesine fıkra eklemek suretiyle, bu kayıtların hukuka aykırı olarak başkalarına verilmesi veya yayılması veyahut başkalarınınca ele geçirilmesi fiilleri sözkonusu suçun nitelikli hali olarak kabul edilmektedir.

MADDE 18- Tutuklulukta geçecek süreler, Ceza Muhakemesi Kanununun 102 nci maddesinde açıkça belirlenmiştir. Buna göre, ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde tutukluluk süresi en çok bir yıl olup, zorunlu hallerde gerekçesi gösterilerek altı ay daha uzatılabilmektedir. Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre de zorunlu hallerde gerekçesi gösterilerek uzatılabilmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanununda azami tutukluluk süreleri öngörülmiş olmasına rağmen soruşturma ve kovuşturma evreleri için bir ayırım yapılmamıştır. Bu sürelerin sadece soruşturma ya da kovuşturma evresinde geçirilmesi mümkündür. Diğer yandan, kamuoyunda kişilerin haklarında iddianame düzenlemeden uzun süre tutuklu kalmaları şikayet konusu olarak dile getirilmektedir.

Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 102 nci maddesine eklenen dördüncü fıkrayla, soruşturma evresi için azami tutukluluk süreleri belirlenmektedir. Düzenlemeye göre, tutuklu kalmaya süre, tutuklamaya neden olan suça göre değişebilmektedir. Soruşturma evresinde geçirilecek tutukluluk süresi, tutuklamaya neden olan suç ağır ceza mahkemesinin görev alanına girmeyen bir suç ise altı ay, ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suç ise bir yıl olacaktır. Yine Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve toplu işlenen suçlar bakımından bu süre en çok bir yıl altı ay olacak, gerekçesi gösterilerek altı ay daha uzatılabilecektir. Toplu işlenen suç, Ceza Muhakemesi Kanununun 2 nci maddesindeki tanıma göre belirlenecektir.

Düzenlemede öngörülen süreler, kişilerin zorunlu olarak tutuklu bırakılmaları gereken süreler olmayıp, altı aylık tutukluluk süresi öngörülen halde bu süre dolmadan da her an tutukluluk haline son verilebilecektir. Tutukluluk istisnai ve son çare olarak başvurulabilecek bir koruma tedbiri olduğundan karar verilirken ölçülülük ilkesinin her aşamada dikkate alınması gerekmektedir.

Düzenlemeyle, kişilerin özgürlüklerinin güvence altına alınması, tutuklama sürelerinin soruşturma evresinde ölçüsüz olarak uygulanmasının önüne geçilmesi ve uzun süreli tutuklamalarla soruşturmanın sürüncemede bırakılmasının engellenmesi amaçlanmaktadır.

Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 102 nci maddesine eklenen beşinci fıkrayla, maddede belirtilen tutukluluk sürelerinin oniki ilâ onbeş yaş aralığındaki çocuklar bakımından yarı oranında, onbeş ilâ onsekiz yaş aralığındaki çocuklar bakımından ise dörtte üç oranında uygulanacağı kabul edilerek, çocuklar lehine bir ayırımı gidilmektedir. Buna göre, çocuklar hakkında normal tutukluluk süreleri ve uzatılmış tutukluluk süreleri, belirtilen oranlarda uygulanabilecektir. Ayrıca, soruşturma evresi bakımından öngörülen tutukluluk süreleri de yine belirtilen oranlarda uygulanabilecektir.

MADDE 19- "Kamu davasının mecburiliği" ilkesini "takdirilik ilkesi"yle yumuşatan ve kamu davası açılmasıyla açılmaması arasında temelde kamu yararı bakımından bir değerlendirmeye dayanan "kamu davasının açılmasının ertelenmesi" müessesesi, ceza adaleti sistemimize ilk olarak 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile girmiş, bilâhare 5560 sayılı Kanunla Ceza Muhakemesi Kanununa taşınarak uygulama alanı yetişkinleri de içerecek biçimde genişletilmiştir. Bununla birlikte kurumun uygulanmasının,

şikâyete tabi ve kanunda öngörülen hapis cezasının üst sınırı bir yıla kadar olan suçlarla sınırlanmış olması, bu usulün uygulanmasıyla elde edilmesi umulan hukukî faydaları sınırlamıştır.

Bu kurumdan daha geniş ve etkili biçimde faydalanılabilmesi amacıyla, Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinde değişikliğe gidilerek, bir yıllık üst sınır, iki yıla çıkarılmakta ve şikâyete tabi olma şartı da kaldırılmaktadır. Böylelikle kapsam genişletilmektedir. Nitekim, 5560 sayılı Kanunun Adalet Komisyonuna sevk edilen metninde, uzlaşmaya tabi suçların yanı sıra, iki yıla kadar hapis cezasını gerektiren suçlar da kapsama dahil edilmiş, ancak Komisyon müzakerelerinde tedrici bir geçişin daha sağlıklı olacağı değerlendirilerek Komisyon Raporundaki ifadelerle kapsam, başlangıçta sınırlı tutulmuştur. Uzlaştırma ve önödeme kapsamına giren suçlar, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumunun kapsamından hariç tutulmak suretiyle her üç kurumun kendi mecrasında anacına uygun olarak uygulanması sağlanmaktadır. Diğer yandan, ikinci fıkrada yer alan 253 üncü maddenin ondokuzuncu fıkrasının saklı tutulmasına ilişkin hüküm, uzlaştırma sürecinin devam ettiği soruşturmalarda kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilecek haller ondokuzuncu fıkrada ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup, ayrıca burada atıf yapan hükme gerek kalmadığından, metinden çıkarılmaktadır. Ondokuzuncu fıkra uyarınca kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilmesine engel bir hüküm getirilmemektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasının (d) bendi değiştirilerek, bu usulün uygulanmasında aranan "mağdurun zararının giderilmesi" şartı bakımından, zararı tespit yetkisinin Cumhuriyet savcısına aidiyeti açıkça vurgulanarak, uygulamadaki tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu tespit, tarafların beyanı veya sunacakları belgeye, uygun olduğu ölçüde yapılacak araştırmaya ya da nihai olarak gerekmesi halinde bilirkişi incelemesine dayanabilecektir. Cumhuriyet savcısının yapacağı zarar tespiti, zararın varlığına kanaat verici ve basit bir araştırma şeklinde olacak, ancak hukuk hâkiminin yaptığı gibi gerçek zararı tam anlamıyla saptama şeklinde olmayacaktır.

Kişi hakkında yeterli şüphe bulunmaması sebebiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi gereken hallerde bu usul uygulanamayacaktır. Uygulamada, özellikle Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi uyarınca uyuşturucu madde bulunduran veya kullanan kişiler hakkında verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesi ile tedavi ve denetimli serbestlik kararlarına karşı açık bir itiraz yolunun öngörülmemesinin doğurduğu sonuçlar da dikkate alınarak, 171 inci madde gereğince verilecek erteleme kararlarına suçtan zarar gören dışında şüphelinin de itiraz edebilmesi yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Maddeye eklenen fıkrayla, kamu davasının açılmasının ertelenmesi usulünün kapsamı dışında tutulan suçlar belirlenmektedir. Nitelikleri dikkate alınarak istisna tutulan bu suçlar bakımından kamu davasının açılmasının ertelenmesi usulü uygulanmayacaktır.

MADDE 20- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 174 üncü maddesinde değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Ceza muhakemesi hukukuna hakim olan ilkelerden birisi de "kesintisizlik" olup, davanın duruşmaya ara verilmeksizin tek celsede bitirilmesi anlamına gelmektedir. Bunun sağlanabilmesi için Ceza Muhakemesi Kanunu, iddianamede bulunması gereken unsurları ayrıntılarıyla düzenlemiş, iddianamede aranan bu unsurların bulunmaması halinde, mahkemeye iddianameyi iade edebilme imkanı tanımıştır. Bu düzenlemeye rağmen uygulamadan kaynaklanan sorunlar nedeniyle soruşturmalar tam anlamıyla neticelendirilmeden bir kısım eksikliklerle dava açılmaya devam edilmiştir. Buna karşılık, gerekli delillerin soruşturma evresinde toplandığı davalarda ilk celsede duruşmanın bitirebileceği görülmektedir. Yargılamanın makul bir sürede bitirilebilmesi için mevcut delillerin duruşma başlamadan önce toplanmış olması gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde suçun sübutuna etki edeceği mutlak sayılan mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen iddianamenin iadesine karar verileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu düzenleme uygulamada hâkimler ve savcılar tarafından farklı yorumlanmaktadır. "Mutlak sayılan mevcut bir delil" ibaresi dikkate alındığında mahkemelerin iade yetkisinin çok sınırlı olduğu ve mutlak olmamakla birlikte suçun sübutuna etki edebilecek deliller toplanmadan açılan iddianamelerin iade edilemediği görülmektedir. Yargıtay içtihatları da bu yönde gelişmiştir. Bu itibarla, maddeyle yapılan değişiklikle suçun sübutuna doğrudan etki edecek delillerin toplanması sağlanmaktadır. Suçun sübutuna doğrudan etki edecek delil, olayın oluş şekline göre ceza muhakemesi hukuku çerçevesinde belirlenecektir.

Sadece delil toplanmış olması yeterli olmayıp, bunun öncesinde o soruşturma veya kovuşturmaya devam edilebilmesi için gerekli kovuşturma şartlarının da gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartlar sağlanmadan dava açılmış olması yargılamayı uzatan nedenlerden birisidir. Bir kamu görevlisi hakkında izin almaksızın soruşturma yapılması veya vergi suçlarında yetkili organın mütalaası alınmadan dava açılması bu tür nedenlerin başında gelmektedir. Yapılan düzenlemeyle, soruşturma veya kovuşturma yapılması izne veya talebe bağlı olan suçlarda izin alınmaksızın veya talep olmaksızın iddianame düzenlenmesi hali, iddianamenin iadesi nedeni olarak kabul edilmektedir.

Maddeyle yapılan diğer bir değişiklikle, bu Teklifte ceza muhakemesi sistemimize girmesi öngörülen seri muhakeme usulünün uygulanmamış olmasının da iddianamenin iadesi nedeni sayılmasıdır. Böylelikle, seri muhakeme usulüne tabi suçlar bakımından bu usul uygulanmadan açılan davalarda iddianamenin iadesi yoluna gidilecektir. Cumhuriyet savcısının iddianamede veya dosya içerisinde yer alan belgelerde seri muhakeme usulüne başvurulduğunu belirtmesi halinde iddianame iade edilemeyecektir.

MADDE 21- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 234 üncü maddesine fıkra eklenmektedir. Buna göre, soruşturma veya kovuşturma evresinde, dava nakli veya adli tıp işlemleri nedeniyle yerleşim yeri dışında bir yere gitme zorunluluğu doğması halinde mağdurun yapmış olduğu konaklama, iase ve ulaşım giderlerinin Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanması imkanı sağlanmaktadır. Düzenlemeyle, mağdurun soruşturma ve kovuşturma nedeniyle maddi olarak bir kayba uğramasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu suretle mağdurların adalete daha kolay erişimi sağlanmış olacaktır.

MADDE 22- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

Maddeye eklenen dördüncü fıkrayla, Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanın özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınması öngörülmektedir. Düzenlemeyle, çocukların veya mağdurların kendilerini psikolojik olarak güvende hissederek, daha rahat ve doğru ifade verebilmeleri amaçlanmaktadır.

Maddeye eklenen beşinci fıkrayla, Türk Ceza Kanununun 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olan çocukların beyanlarının, daha fazla örselenmesine engel olmak ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını sağlamak amacıyla bunlara hizmet veren merkezlerde Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınması sağlanmaktadır. Böylelikle suçun unsurlarının tespiti için çocuklara yöneltilecek doğru sorular, Cumhuriyet savcısı tarafından uzmanlara iletilecek ve bu uzmanlar çocukla iletişime geçecektir. Böylelikle çocukların beyanının alınması sırasında uzmanın yer alması ve çocuklara uzman kişinin sorular yönelmesi, süreci kolaylaştıracak ve çocukların olaydan dolayı yaşadığı travmatik etkileri en aza indirecektir.

Mağdurun beyanının cinsel suç soruşturmasında en önemli delillerden olduğu dikkate alındığında, daha fazla örselenmeyi engellemek amacıyla birden fazla beyan alınmasının önlenmesi ve beyanının doğruluğunun takdiri açısından önem teşkil etmesi nedeniyle hâkim ve savcıların mağdurun beyanı sırasındaki durumunu gözlemlemesi için beyan ve görüntülerin kayda alınması öngörülmektedir. Düzenlemeyle, mağdurun çocuk olması durumunda ses ve görüntülerin kayda alınmasına yönelik Ceza Muhakemesi Kanununun 52 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki zorunluluk hükmü ile uyum sağlanmaktadır.

Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından çocuk mağdurun kovuşturma evresinde beyanının alınması veya başkaca bir işlem yapılmasında zorunluluk bulunması halinde ise bu işlem, mahkeme veya görevlendireceği naip hâkim tarafından bu merkezlerde uzmanlar aracılığıyla yerine getirilecektir. Yargı çevresi ve mülki sınırlara bakılmaksızın, mağdur çocuklar en yakın merkezlere götürülmek suretiyle bu fıkra da belirtilen işlemler yerine getirilecektir. Böylelikle, belirtilen suçlardan mağdur olan çocukların adli işlemlerinin bu merkezlerin dışında yapılmasının önüne geçilerek mağdur çocukların suç sonrasında yapılan işlemler nedeniyle daha fazla örselenmesi engellenecektir.

Maddeye eklenen altıncı fıkrayla, Türk Ceza Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanlarının tespiti bakımından da maddenin beşinci fıkrasındaki hükmün uygulanması sağlanmaktadır. Altıncı fıkrayla yapılan düzenlemenin beşinci fıkra da yapılan düzenlemeden farkı, bu hükümlerin yetişkinler hakkında soruşturma evresinde uygulanabilecek olması ve bu kişilerin beyan ve görüntülerinin kayda alınmasında rızalarının aranacak olmasıdır. Diğer usuli hükümler bakımından bir fark bulunmamaktadır.

Maddeye eklenen yedinci fıkraya göre, maddenin beşinci ve altıncı fıkraları kapsamında kayda alınan beyan ve görüntüler dava dosyasında saklanacak ve gizliliği için gerekli tedbirler alınacaktır. Bu kayıtlara ancak yargılama süreçleri ulaşabilecektir. Bu kapsamda mağdur ve sanıkların da iddia ve savunma hakkı çerçevesinde bu kayıtları alabilmeleri söz konusu olabilecektir. Bu kişilerin söz konusu kayıtları hukuka aykırı olarak başkalarına vermeleri veya yaymaları durumunda Türk Ceza Kanununun 136 nci maddesinde düzenlenen suç oluşacaktır. Yine hukuken ulaşmaları mümkün olmayan kişilerin, bu kayıtları ele geçirmeleri veya yaymaları durumunda da aynı suç oluşacaktır. Teklifte, ayrıca Türk Ceza Kanununun 136 nci maddesine bir cümle ilave edilmekte ve belirtilen fiiller anılan suçun nitelikli hali olarak düzenlenmektedir.

Ayrıca, maddeyle 236 nci maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmaktadır. Böylelikle, mahkemelerde çalışan uzmanların aynı adliyede Cumhuriyet savcılığı veya diğer mahkemelerde görevlendirilmeleri nedeniyle ortaya çıkan bilirkişilik sorunu çözüme kavuşacak ve adliye çalışanı olan uzmanlar tüm adliyeye hizmet sunacaktır. Uzman bulunamadığı takdirde 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

MADDE 23- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250 nci maddesi yeniden düzenlenmekte ve seri muhakeme usulünün sisteme dahil edilmesi öngörülmektedir.

Seri muhakeme usulü, şüphelinin daha az bir yaptırım beklentisiyle bu usulün uygulanmasını kabul etmesi üzerine başlamaktadır. Bu usul, bir tarafta şüpheli diğer tarafta savcılık ile hüküm ve denetim makamı olarak mahkemenin bulunduğu bir süreci ifade etmektedir. Kıta Avrupası hukuk sistemi içinde Fransa, İtalya, Almanya ve Romanya gibi ülkelerde modellenen bu yeni usul, şüphelinin usulün uygulanmasını kabul etmesine hukuki sonuç bağlamaktadır. Belirli bir önem derecesinin altındaki suçlarda muhakeme sürecinin formalitelerden arındırılmasını ve kısaltılmasını, işlenen suçlara kısa süre içinde etkili ve orantılı bir karşılık verilerek bozulan kamu düzeninin yeniden sağlanmasını amaçlamaktadır.

Kanunda öngörülen hapis cezasının alt ve üst sınırları yüksek olmayan suçlarla ilgili yapılan yargılamaların sonucunda, olayın özelliklerine göre alt sınırdan uzaklaşarak ceza tayinini haklı gösteren nedenler bulunmadıkça, alt sınırdan ceza tayinine gidilmekte, kurulan hükümler, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, hapis cezasının ertelenmesi veya seçenek yaptırımlara çevrilmesi kapsamında kalmaktadır.

Suç şüphesi altında bulunan kişiler, soruşturma sürecinde susma, herhangi bir açıklamada bulunmama hakkına sahip olduğu gibi sorumluluğu kabul hakkına da sahip bulunmaktadır. İkinci seçeneğin söz konusu olduğu her durumda, suçun niteliği ve cezasının ağırlığına veya geleneksel muhakeme yollarının kullanılmasında hukuki ve sosyal bir yarar bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, bütün ceza davalarının mahkemeye taşınmasının adil ve hakkaniyetli olmadığı açıktır. Ağır iş yükü altında bulunan ceza adalet sistemlerinin bu tür vahamet arz etmeyen basit suçlarda muhakeme sürecini basitleştirecek adımlar atması Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin tavsiye kararlarına da konu olmuştur.

1960'lı ve 1970'li yıllardaki köklü değişikliklerle "maslahata uygunluk" ilkesinden daha geniş bir biçimde istifade edilmeye başlanan Alman hukukunda, günümüzde Alman Ceza Usul Kanununun 257c maddesinde yer alan şekliyle "mahkeme ve muhakeme sùjeleri arasında anlaşma" adı altında, sanığın suçu kabul etmesi durumunda uygulanan bir muhakeme usulü bulunmaktadır. Kıta Avrupası hukuk sisteminde yer alan İtalya ve Fransa'da da bu kurum bulunmaktadır. Söz konusu kurumun, "suçluluğun ön kabulü üzerine duruşma" ismiyle Ceza Usul Kanununun 495-7 ilâ 495-16 maddeleri arasında yer aldığı Fransa'da, soruşturma konusu eylemi gerçekleştirdiğini ve usulün uygulanmasını kabul eden şüpheli çoğunlukla aynı gün içinde mahkemeye sevk edilmekte ve geleneksel bir yargılama yapılması durumunda alması muhtemel asgari cezaya oranla daha düşük bir yaptırımla karşılaşmaktadır. Söz konusu usul, Fransa'da, beş yıla kadar hapis cezası gerektiren suçlar bakımından uygulanabilmektedir.

Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250 nci maddesi yeniden düzenlenerek, benzer bir muhakeme usulüne ceza adalet sistemimizde de yer verilmesi öngörülmektedir. Maddenin birinci fıkrasında seri muhakeme usulüne başvurulabilecek suçlar katalog şeklinde belirlenmektedir. Soruşturma evresi sonunda bu suçlarla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı tarafından kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmediği takdirde seri muhakeme usulü uygulanacaktır.

Öncelikle, Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcısının talimatı üzerine kolluk görevlileri tarafından şüpheliye seri muhakeme usulü hakkında bilgi verilecek ve bu şekilde şüphelinin usul hakkında aydınlatılması sağlanacaktır. Bunun üzerine Cumhuriyet savcısı tarafından müdafii huzurunda şüpheliye usulün uygulanması teklif edilecek ve şüpheli bu usulün uygulanmasını kabul ederse usul uygulanabilecektir. Teklif sırasında müdafinin hazır bulunması, bu usulün uygulanabilmesi için olması gereken zorunlu koşullardandır.

Seri muhakeme usulünde uygulanacak yaptırım Cumhuriyet savcısı tarafından belirlenecektir. Cumhuriyet savcısı, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesinin -diğer fıkralarını dikkate almaksızın- sadece birinci fıkrasına göre suçun kanuni tanımında öngörülen alt ve üst sınırlar arasında bir yaptırım belirleyebilecektir. Belirlediği bu yaptırımdan yarı oranında indirim yaparak sonuç cezayı belirleyecektir. Bunun dışında faile bir ceza önerisinde bulunulması mümkün olmayıp, bu yaptırımlar üzerinden başkaca bir indirim veya artırım yapılması da söz konusu olmayacaktır. Koşullarının bulunması halinde şüpheli hakkında belirlenen yaptırımın seçenek yaptırımlara çevrilmesi veya ertelenmesi ya da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi de mümkün olabilecektir. Bu yetki de yine Cumhuriyet savcısı tarafından kullanılacaktır.

Söz konusu usule başvurulması, geleneksel muhakeme sürecini kısaltmak ve basitleştirmekle birlikte, soruşturmanın başında kolluk görevlileri marifetiyle delil toplanması keyfiyetini ve hâkimin dosyadaki hukuki kabulün maddi hakikate uygunluğunu kontrol etme

görevini ortadan kaldırmamaktadır. Bu usulün herhangi bir nedenle uygulanamaması durumunda soruşturmaya geri dönecek olması sebebiyle delillerin toplanması önem taşımaktadır.

Seri muhakeme usulünün uygulanması durumunda öngörülen yaptırımın kanuni sonucu olarak güvenlik tedbirlerine ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği durumlarda, söz konusu güvenlik tedbirleri de uygulanabilecektir. Böylelikle örneğin, seri muhakeme usulünün uygulandığı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyamanın Türk Ceza Kanununun 54 üncü veya 55 inci maddesi gereğince müsadere edilmesine herhangi bir engel bulunmamaktadır. Keza, bu usulün uygulandığı ve hapis cezasına mahkûm edilen fail hakkında Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde yer alan belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmaya ilişkin güvenlik tedbirlerinin uygulanmasında da bir tereddüt olmayacaktır.

Seri muhakeme usulünün uygulanması Cumhuriyet savcısı tarafından görevli mahkemeden talep edilecektir.

Seri muhakeme usulünde savcının talebi üzerine mahkeme tarafından hüküm kurulacaktır. Usulün uygulanmasında bir denetim ve neticesinde hüküm makamı olan hâkimin görevi, gerek kabulün ve gerekse hukukî vasıflandırmanın dosyaya yansıyan olaya uygunluğunu denetlemek olacaktır. Bununla birlikte hâkimin, maddî gerçeğin araştırılması amacıyla soruşturmanın genişletilmesi, yeni delillerin toplanması, tanık dinlenmesi gibi yetkileri bulunmamakta olup, maddî hakikatin ortaya çıkarılabilmesini teminen böyle bir araştırma yapılmasına ihtiyaç duyduğu takdirde usulün uygulanmasına ilişkin talebi reddetmesi gerekmektedir. Buna ilave olarak hakim, Cumhuriyet savcısının suça ilişkin hukukî vasıflandırmasıyla bağlı olmayıp, farklı bir sonuca ulaşması halinde de talebi reddedebilecektir. Hakimin, kabulün olaya uygunluğunu takdir sınırı bu şekilde belirlenmiş olup, talebi reddetmemesi halinde talepte belirtilen yaptırım doğrultusunda hüküm kurması gerekmektedir. Hakimin yaptırımını değiştirme yetkisi bulunmamaktadır.

Geleneksel muhakemeye nazaran bu usulün farkının ortaya konulabilmesi amacıyla, inceleme ve hüküm sürecinin başlangıcı, kamu davası açan iddianame gibi bir belgeye değil, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının yazılı talebine bağlanmıştır. Hakim faili dinleyecek, bu çerçevede usule uygun olduğu ölçüde duruşmayla ilgili diğer usul hükümlerini kıyasen uygulayabilecek; ancak, duruşmanın ertelenmesi ya da delil araştırması sonucunu doğurabilecek bir tercihte bulunamayacaktır. Şüphelinin mahkemede dinlenilmesi müdafî huzurunda olacaktır.

Hakimin, koşulların gerçekleşmediği kanaatiyle usulün uygulanmasına ilişkin talebi reddetmesi veya usulün failden kaynaklanan nedenlerle uygulanamaması durumunda, failin bu usulün uygulanması amacıyla yaptığı açıklamaların, daha sonra yürütülecek soruşturma ve kovuşturmalarda delil olarak kullanılamayacağı esası da benimsenmektedir. Böylelikle, adli sistemden ılımlı bir karşılık beklentisiyle usulün uygulanmasını kabul edecek failin teşviki amaçlanmaktadır.

Suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda faillerden birinin bu usulün uygulanmasını kabul etmemesi halinde seri muhakeme usulü diğer failer hakkında da uygulanmayacaktır.

Düzenlemeyle, seri muhakeme usulünün yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ile sağır ve dilsizlik hallerinde uygulanmayacağı kabul edilmektedir.

Ayrıca, resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle şüpheliye ulaşılamaması halinde seri muhakeme usulü uygulanmayacaktır. Aynı düzenleme uzlaştırmaya ilişkin 253 üncü maddenin altıncı fıkrasında da mevcuttur. Bu hüküm, şüpheli bakımından seri muhakeme usulü için de kabul edilerek, uzlaştırmadaki uygulama esas alınmaktadır. Bu düzenleme ayrıca iddianamenin iadesi bakımından da önem taşımaktadır. 174 üncü maddede, uzlaştırma usulü uygulanmaksızın iddianamenin düzenlenmiş olması, bir iade nedeni olarak kabul edilmiştir.

Teklifle 174 üncü maddeye seri muhakeme usulü de dahil edilerek uzlaştırmadaki usulle uyum sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu usulle ilgili verilen kararlar hakkında itiraz kanun yoluna başvurulabileceği kabul edilmektedir.

MADDE 24- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 251 inci maddesi yeniden düzenlenmekte ve basit yargılama usulünün sisteme dahil edilmesi öngörülmektedir.

Ceza yargılaması sistemimizde tek bir yargılama usulü öngörülmüş olup, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlar bakımından uygulanan yargılama usulü ile bir ay hapis cezası öngörülen suçlar için uygulanan yargılama usulü aynıdır. Başka bir ifadeyle, basit suçlarla ağır suçlar arasında bir ayırım yapılmadan, duruşma açmak suretiyle aynı yargılama usulünün tüm prosedürlerinin uygulanması kabul edilmiştir. Bu durum, ağır suçların yargılanmasına daha az vakit ve emek ayrılmasına sebebiyet vermektedir.

Mukayeseli hukukta, suçların önem derecesi, olayların karmaşık olup olmaması, çözümünde hukuki ve olgusal herhangi bir sorunla karşılaşılması, tanık dinlemenin zorunlu olup olmaması gibi hususlar nazara alınarak farklı yargılama usullerine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

Farklı yargılama usullerinin benimsenmesinin kabul edilebilir olduğuna dair Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen kararlar bulunmaktadır.

Artan iş yükü karşısında ceza yargılaması sistemimizde değişiklik yapılarak bazı suçlar yönünden alternatif yargılama usullerinin getirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Alternatif yargılama usullerinin getirilmesinin, yargılamayı hızlandıracağı, yargının iş yükünü hafifleteceği ve kaynakların verimli kullanılmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Maddede yapılan düzenlemeyle, "Basit yargılama usulü" adı altında yeni bir yargılama usulü getirilmektedir. Maddenin birinci fıkrasıyla, asliye ceza mahkemelerinin görev alanına giren ve adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlara ilişkin yargılamaların basit yargılama usulüne göre yapılabileceği kabul edilmektedir.

Basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verildiği takdirde mahkemece sanık, mağdur ve şikâyetçiye iddianame tebliğ edilecek ve tebligatta, duruşma yapılmaksızın hüküm verileceği ayrıca belirtilecektir. Bununla birlikte yazılı beyan ve savunmalarını bildirmeleri için de onbeş günlük süre verilecektir. Mahkemenin bu süreçte toplanması gereken delilleri de ilgili kurum ve kuruluşlardan talep ederek dosyayı tekemmül ettirmesi gerekmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla sanık, mağdur ve şikâyetçiye beyanda bulunmaları için tanınan onbeş günlük süre dolduktan sonra, taraflar beyanda bulunmamış olsalar dahi duruşma yapılmaksızın ve Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaksızın mahkemece 223 üncü maddede belirtilen kararlardan birine hükmedilebileceği düzenlenmektedir. Mahkumiyet kararı verilmesi halinde ise, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesi hükümleri dikkate alınarak belirlenecek olan ceza üzerinden dörtte bir oranında indirim yapılarak sonuç cezanın belirleneceği kabul edilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla, basit yargılama usulünün uygulandığı durumlarda da koşulları bulunması halinde; mahkemece, kısa süreli hapis cezasının seçenek yaptırımlara çevrilebilmesine veya hapis cezasının ertelenebilmesine ya da sanık tarafından yazılı olarak karşı çıkılmaması kaydıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesine imkan sağlanmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasıyla, basit yargılama usulü ile yapılan yargılama neticesinde verilecek olan hükümde itiraz usulü ile itirazın sonuçlarının belirtilmesinin zorunlu olduğu düzenlenmektedir.

Maddenin altıncı fıkrasıyla, mahkemenin, basit yargılama usulünün uygulanmasına karar vermesinden itibaren hüküm verilinceye kadar yargılamanın her aşamasında bu usulün

yeterli olmadığına ve genel hükümlere göre yargılamanın devam etmesi gerektiğine kanaat getirmesi halinde, herhangi bir talep olmaksızın, resen duruşma açmak suretiyle genel hükümlere göre yargılamaya devam edebileceği düzenlenmektedir.

Maddenin yedinci fıkrasıyla, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik halleri ile soruşturma veya kovuşturma yapılması izne ya da talebe bağlı olan suçlar hakkında failerin özel durumları sebebiyle elde edilen delillerin duruşmada tartışılmasının ve taraf beyanlarının bizzat hâkim tarafından alınmasının gerekli olması sebebiyle basit yargılama usulünün uygulanmayacağı düzenlenmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrasıyla, uygulamada yaşanabilecek sorunların önüne geçmek amacıyla basit yargılama usulü kapsamına giren bir suçun, kapsama girmeyen başka bir suçla birlikte işlenmesi halinde bu usulün uygulanmayacağı düzenlenmektedir.

MADDE 25- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 252 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasıyla, basit yargılama usulü uygulanmak suretiyle verilen kararların itiraza tabi kararlardan olduğu ve süresi içinde itiraz edilmeyen kararların da kesinleşeceği düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, basit yargılama usulü sonucu verilen kararlara itiraz edilmesi halinde hükmü veren mahkemeye altıncı fıkrada belirtilen şekli şartlar hariç itiraz üzerinde herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın duruşma açılarak genel hükümlere göre yargılamaya devam edileceği düzenlenmektedir. Ancak, itiraz üzerine genel hükümlere göre duruşma açıldığında taraflara çıkarılacak davetiyede, duruşmaya katılmamaları halinde yargılamaya devam olunarak yokluklarında 223 üncü madde uyarınca hüküm kurulabileceği hususu yazılacaktır. Duruşmadan önce itirazdan vazgeçilmesi halinde ise basit yargılama usulü sonucu verilen karara itiraz edilmemiş sayılacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, basit yargılama usulü uygulanarak verilen hükümlere itiraz edilmesi üzerine, mahkemenin itirazdan önce verdiği kararla bağlı olmaksızın genel hükümlere göre karar verebileceği hükmü bağlanmaktadır. Buna göre mahkeme, sanık hakkında daha hafif ceza verebileceği gibi daha ağır ceza da verebilecek ve 251 inci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yapılan dörtte bir oranındaki indirim uygulamayacaktır. Ancak, itirazın mağdur, müşteki veya Cumhuriyet savcısı tarafından yapıldığı hallerde dörtte bir oranındaki bu indirim korunacaktır. Böylelikle, basit yargılama usulünden umulan faydanın gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, itiraz üzerine genel hükümlere göre yapılan yargılama neticesinde verilen hükmün sanık lehine olması hâlinde, lehe olan bu hususların itiraz etmemiş olan diğer sanıklara da uygulanma olanağı varsa bu sanıkların da itiraz etmiş gibi verilen kararlardan yararlanabileceği düzenlenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında, itiraz üzerine genel hükümlere göre yapılan yargılama neticesinde verilen hükümlere karşı genel hükümlere göre kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmektedir.

Maddenin altıncı fıkrasında, birinci fıkradaki itirazın, süresinde yapılmadığı veya kanun yoluna başvuru hakkı bulunmayan kişiler tarafından yapıldığı mahkemesince değerlendirildiğinde, dosyanın, 268 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderileceği ve mercinin işin esasına girmeksizin sadece bu sebepler yönünden incelemesini yaparak kararını gereği için mahkemesine göndereceği düzenlenmektedir.

MADDE 26- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, uygulamadan gelen talep ve öneriler ile günümüz çağdaş ceza adalet sistemlerinin genel yönelimi dikkate alınarak uzlaştırma kapsamındaki suç listesi genişletilmektedir. Kapsamın genişletilmesiyle, şüphelilerin doğrudan kamu davası ve cezai yaptırımlar yerine, ceza muhakemesinin onarıcı adalete dayanan kurumlarıyla karşılaşmaları amaçlanmaktadır. Böylelikle, suçun işlenmesiyle bozulan toplumsal düzen, taraflar arasında sağlanan barış yoluyla yeniden tesis edilmektedir. Ayrıca, uyuşmazlıkların alternatif usuller uygulanarak mağdur odaklı bir yaklaşımla giderilmesi, geleneksel muhakeme yoluna nazaran yargı sistemini rahatlatan ekonomik faydalar da sağlamaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen değişikliklerle, uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen başka bir suçla birlikte "aynı mağdura karşı" işlenmiş olması hâlinde uzlaştırma hükümlerinin uygulanmayacağı kabul edilmektedir. Böylelikle farklı mağdurlara karşı işlenen suçlar bakımından bu kısıtlama kaldırılmakta ve uzlaştırma kapsamında olması halinde diğer mağdurların şüpheliyle uzlaşabilmelerine imkân tanınmaktadır.

Maddenin onikinci fıkrasında yapılan değişikliklerle, uzlaştırma işlemlerinin sonuçlandırılması için öngörülen uzatma süresi artırılmaktadır.

MADDE 27- Maddeyle, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerince hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine ya da ilk derece mahkemesi kararının bozularak mahkemesine gönderilmesine karar verilebileceği hâllere ilave yapılmak suretiyle, istinaf kanun yolunun daha etkin hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 280 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen yeni (c) bendiyle, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin duruşma açmaksızın esastan ret kararı verebileceği kararların kapsamı genişletilmektedir. Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerince duruşma açmaksızın, cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ya da şahsi cezasızlık sebeplerine bağlı olarak daha az ceza verilmesini veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesini gerektiren hâllerde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilebilecektir. Düzenlemeyle, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin bu bent hükümlerine göre karar verebileceği hâllerin başka bir araştırmaya gerek olmayan hâllerle sınırlı olması gerekmektedir. Karar verebilmek için, niteliği ne olursa olsun, bir delilin araştırılması veya toplanması gerekiyorsa artık dosyada duruşma açmaksızın karar verilemeyecektir. Ancak, dosyada bulunan bir belgenin sadece aslının getirilecek olması, nüfus ve sabıka kaydının temini dosya üzerinden karar verilmesine engel olmayacaktır. Etkin pişmanlık hükümleri de bu bent kapsamına girmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 280 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen yeni (f) bendiyle, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma yetkisine yenisi eklenmektedir. İzin, talep veya karar gibi soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmemesi yahut ceza ilişkisini sona erdiren önödeme ve uzlaştırma usulünün uygulanmaması ya da davanın ilk derece mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile birlikte yürütülmesinin zorunlu olması hâllerinde derece hukuka aykırılığın giderilmesi amacıyla hükmün bozularak ilk derece mahkemesine gönderilmesine imkân tanınmaktadır. Davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu olmasından amaç, bir dosyada verilecek kararın diğer dosyadaki kararı da etkileyecek olmasıdır.

MADDE 28- Ceza Muhakemesi Kanununun 282 nci maddesinde, duruşma açıldığında, maddede sayılan istisnalar dışında bu Kanunun duruşma hazırlığı, duruşma ve karara ilişkin hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasına eklenen (f) bendiyle, istinaf aşamasında uygulanması kabul edilen istisnai hükümlerin kapsamı genişletilmektedir. Düzenlemeyle, sanık, müdafî, katılan ve vekili davetiye tebliğine rağmen duruşmaya gelmezse, sanığın sorgu tutanakları anlatılmak

suretiyle duruşmanın sürdürülerek, yokluklarında davanın bitirilebilmesine imkân sağlanmaktadır. Ancak, sanık hakkında verilecek ceza, ilk derece mahkemesinin verdiği cezadan daha ağır ise, her hâlde sanığın dinlenilmesi gerekecektir.

Öte yandan, yapılan değişiklik, Kanununun 195 inci maddesinin bir istisnasını oluşturmayacağından, şartlarının bulunması halinde 195 inci madde hükümleri bu bent hükmüne bağlı olmaksızın uygulanabilecektir.

Bu bent hükmünün uygulanabilmesi için çıkarılacak davetiyede gelinmediği takdirde yargılamanın yoklukta yapılacağı ve hüküm verileceği yazılacaktır.

MADDE 29- Ceza Muhakemesi Kanununun 286 nci maddesinin birinci fıkrasında, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan kararlarının temyiz edilebileceği belirtilmekle birlikte ikinci fıkrasında bozma kararlarına ek olarak temyiz edilemeyecek kararları sayılmıştır.

Maddeyle, söz konusu 286 nci maddeye yeni bir fıkra eklemek suretiyle, temyiz edilebilecek kararların kapsamı genişletilmektedir. Düzenlemeye göre, fıkroda belirtilen suçlarla ilgili olarak bölge adliye mahkemesi ceza daireleri tarafından verilen kararlar, ikinci fıkradaki kesinlik sınırları içinde kalsa bile temyiz edilebilecektir. Üçüncü fıkra hükmü, ikinci fıkrada belirtilen kesinlik sınırının istisnasını oluşturmaktadır.

Belirtilen suçlarla ilgili olarak temyiz edilemeyen kararlara karşı temyiz kanun yolu açılarak, farklı uygulamaların önüne geçilmesi ve Ülke genelinde yeknesak bir uygulamaya ulaşılması hedeflenmektedir. Temyiz kanun yolu açılan suçlar belirlenirken, ifade özgürlüğü ile doğrudan etkili olan suçlar esas alınmıştır. Düzenlemeyle, hak ihlallerinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 30- Ceza Muhakemesi Kanununun 308/A maddesine göre, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yapılan itirazlar, ilgili ceza dairesi tarafından incelenmekte ve itiraz yerinde görülürse karar düzeltilmekte, aksi halde itiraz reddedilmektedir. Dairenin bu kararları kesin niteliktedir.

Değişiklikle, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlara karşı yapılan itirazların öncelikle kararı veren ceza dairesi tarafından incelenmesi, dairenin itirazı yerinde görürse kararını düzeltmesi, yerinde görmez ise itirazın ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından incelenmesi için bu kurula gönderilmesi sağlanmaktadır. Düzenlemeyle, kurula gönderilen itiraz dosyası hakkında, kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanması da öngörülmektedir. Dairenin itirazı yerinde görmemesi üzerine başkanlar kurulunun itiraz hakkında vereceği kararlar ise kesin nitelikte olacaktır. Böylelikle, olağanüstü bir kanun yolu olan bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazının incelenmesi bakımından etkili bir yöntem getirilmiş olacaktır.

MADDE 31- Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanununa geçici bir madde eklemek suretiyle, uygulamada sorun yaşamamak ve hak ihlallerine neden olmamak amacıyla bu Kanunla getirilen bazı hükümlerin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendiyle, Teklifle 102 nci maddede yapılan soruşturma evresinde geçirilecek azami tutukluluk sürelerine ilişkin düzenlemelerin, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren üç ay sonra uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır. Böylelikle, hâfen yürütülmekte olan soruşturmalarda salt Teklifle getirilen sürenin dolmuş olması sebebiyle derhal tahliyenin neden olabileceği sorunların önlenmesi amaçlanmaktadır. Cumhuriyet savcısı, dosya kapsamı, tutuklama şartları ve tutuklulukta geçirilen süreleri dikkate alarak tutukluluğun devam edip etmeyeceği konusundaki değerlendirmesini yapacak

ve en geç üç ay içinde soruşturmayı tamamlayamazsa şüphelinin tahliyesi gündeme gelecektir.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendiyle, Teklifte 236 ncı maddeye eklenen dördüncü fıkra uyarınca adliyeler bünyesinde kurulacak adli görüşme odaları ile beşinci fıkra uyarınca hastaneler bünyesinde veya uygun yerlerde kurulacak çocuk izlem merkezlerinin Ülke genelinde tümüyle faaliyete geçeceği tarih belirlenmektedir. Merkezlerin kurulması bakımından personel, teçhizat ve alt yapıya ilişkin bir takım hazırlıklar yapılması gerekeceğinden bu merkezlerin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki bir tarihte faaliyete geçmesi öngörülmektedir. Maddeye göre bu merkezler, en geç 1/9/2020 tarihine kadar faaliyete geçirilecek ve merkezlerin faaliyete geçeceği tarihe kadar mevcut uygulamaya devam olunacaktır. 1/9/2020 tarihine kadar çocuk izlem merkezleri ile adli görüşme odalarının bulunduğu yerlerde cinsel suç mağduru çocukların veya Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanları bu yerlerde alınmaya devam olunacak, bulunmadığı yerlerde ise genel hükümlere göre bu işlemler yerine getirilecektir. 1/9/2020 tarihinden sonra ise söz konusu yeni düzenlemelere göre işlem yapılması zorunlu olacaktır.

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendiyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 250, 251 ve 252 nci maddelerinde ilk defa düzenlenen yargılama usullerine ilişkin hükümlerle ilgili olarak uygulamacı hakim ve savcılarının eğitimlerinin tamamlanabilmesine imkan tanımak amacıyla söz konusu hükümlerin uygulama tarihi altı ay sonraya bırakılmaktadır. Aynı süre içinde 250 nci maddeye göre çıkarılması öngörülen yönetmeliğin de hazırlanması gerekmektedir. Diğer yandan, bu usullerin uygulanmaya başlandığı tarihten önce genel hükümlere göre kovuşturulmasına başlanarak duruşma açılan veya karar verilen dosyaların yine genel hükümlere göre sonuçlandırılması gerekmektedir. Tüketilmiş evreler bakımından bu usullerin uygulanması söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle belirtilen hususa ilişkin geçici bir düzenleme yapılmamıştır.

Maddenin birinci fıkrasının (d) bendiyle, Teklifte 286 ncı maddeye eklenen üçüncü fıkra kapsamındaki suçlarla ilgili olarak daha önce bölge adliye mahkemeleri ceza dairesince verilen kesin nitelikteki kararlar bakımından da temyiz kanun yolu açılmaktadır. Böylelikle, üçüncü fıkra kapsamındaki suçlarla ilgili olarak verilen kesin nitelikteki kararlara karşı onbeş gün içinde bölge adliye mahkemesi ceza dairesine verilecek dilekçe ile temyiz kanun yoluna başvurulabilmesine imkan tanınmaktadır. Temyiz dilekçesinin ilk derece mahkemesine verilmesi durumunda mahkemece dosya temyiz işlemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla bölge adliye mahkemesi ceza dairesine gönderilecektir. Üçüncü fıkra kapsamında olup da kesin nitelikte olmayan ve ilgilileri tarafından süresinde temyiz edilmeyen kararlar bakımından ise ikinci bir temyiz hakkı verilmemektedir.

İnfaz aşamasında bulunan kararlar bakımından bu bent uyarınca temyiz kanun yoluna başvurulduğu takdirde, 5275 sayılı Kanunun 98 inci maddesine göre ilk derece mahkemesince infazın devam edip etmeyeceğine ilişkin bir karar verilmesi gerekmekte olup, hükümlülerin doğrudan tahliye olma imkanı bulunmamaktadır. Düzenlemeye göre cezası infaz edilmekte olan hükümlülerin, 100 üncü madde uyarınca tutukluluğunun devam edip etmeyeceği hususunda hükmü veren ilk derece mahkemesince bir değerlendirme yapılması, koşulları bulunması halinde tutukluluğun devamına karar verilmesi gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (e) bendiyle, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bölge adliye mahkemelerince verilmiş olup da bölge adliye mahkemeleri Cumhuriyet başsavcılıklarınca itiraz yoluna başvurularak reddedilmiş olan itirazlar hakkında bu Kanunla itiraza ilişkin olarak getirilen usul hükümleri uygulanmayacaktır. Ancak, itiraz edilmiş ve incelenmesine devam olunan itirazlar hakkında bu Kanunla getirilen usul uygulanmak suretiyle itiraz hakkında karar verilebilecektir.

Maddenin birinci fıkrasının (1) bendiyle, aile mahkemeleri ile çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde görev yapan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacılara ilişkin düzenlemelerin, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra uygulanacağı düzenlenmektedir. Bu süre içinde adliye bünyesinde görev yapacak diğer uzmanlara ilişkin kadroların da ihdas edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 32- Infazın ertelenmesine ilişkin düzenlemeler, 5275 sayılı Kanununun 16 ilâ 19 uncu maddeleri arasında yer almaktadır. Yapılan düzenlemeyle, infazın ertelenmesine ilişkin nedenler arasına yeni bir neden eklenmektedir. Buna göre, Ceza Muhakemesi Kanununun 280 inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 306 ncı maddesinin uygulanma olanağının bulunduğu hallerde de infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilebilecektir.

İstinaf veya temyiz incelemesi sonucunda verilen kararın sanık lehine olması durumunda ve bu hususun istinaf veya temyiz isteminde bulunmamış veya kanunlardaki kesinlik sınırı nedeniyle bulunamamış diğer sanıklara da uygulanma olanağı varsa istemde bulunmayan sanıkların da bu kararlardan yararlanması söz konusudur. Ancak, mahkeme içtihatlarına göre sirayet olarak kabul edilen bu durumun gerçekleşmesine kadar hakkında verilen karar kesinleşen kişinin cezası infaz edilmekte ve sirayetın etkisinden tam olarak faydalanmamaktadır. Bu nedenle söz konusu durumun önüne geçebilmek için infazın durdurulması veya ertelenmesine imkan tanınmaktadır. Söz konusu karar, ilk derece mahkemesince verilecektir. İlk derece mahkemesi ve bölge adliye mahkemesi ceza dairesi kararı ile temyiz dilekçesi birlikte ele alınarak, sirayetın uygulanma olanağının bulunup bulunmadığı değerlendirilecektir. Sirayetın uygulanma olanağının bulunmadığı hallerde infazın ertelenmesi veya durdurulmasına ilişkin talepler reddedilecektir.

Infazın durdurulması veya infazın ertelenmesi kararı verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmesinin istenebilmesi hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca karar, duruşma açılmaksızın verilecek ve bu karara karşı itiraz yoluna gidilebilecektir. Bunun yanında erteleme veya durdurma talebinin kabulü, 5275 sayılı Kanununun 17 nci maddesinde olduğu gibi güvence gösterilmesine veya diğer bir şarta bağlanabilecektir.

MADDE 33- Maddeyle, Çocuk Koruma Kanununun 19 uncu maddesine fıkra eklenmektedir.

6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla yapılan düzenlemeyle kamu davasının açılmasının ertelenmesi müessesesinin Çocuk Koruma Kanunundan Ceza Muhakemesi Kanununa taşınması sonucu, erteleme süresi dışında çocuklar bakımından öngörülen bir ayrıcalık kalmamıştır. Eklenen fıkrayla, kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının üst sınırı beş yılı geçmeyen suçlardan dolayı kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebileceği düzenlenerek, Teklifle Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinde yapılan düzenlemeyle yetişkinler bakımından öngörülen iki yıllık sınır, onbeş yaşını doldurmamış suça sürüklenen çocuklar bakımından daha da genişletilmektedir.

MADDE 34- Maddeyle, Çocuk Koruma Kanununun 32 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 4787 sayılı Kanunda olduğu gibi Çocuk Koruma Kanununun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılarak uzmanların mahkemeler bünyesine atanma usulünden vazgeçilerek, bu hizmetlerin daha iyi verilebilmesi için adliyelerde kurulacak müdürlüklere atanması sağlandığından, bu düzenlemeye uyum amacıyla değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 35- Maddeyle, Çocuk Koruma Kanununun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle uzmanların mahkemeler bünyesine atanma usulünden vazgeçilerek, bu

hizmetlerin daha iyi verilebilmesi için adliyelerde kurulacak müdürlüklere atanmasına imkan tanınmaktadır.

MADDE 36- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında sayılan suçlarla ilgili olarak bir suç soruşturması ve kovuşturması kapsamında hâkim veya mahkeme tarafından ikinci fıkraya uyarınca erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Birinci fıkrada yer alan suçları oluşturan yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması ya da içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulursa bile çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkraya) müstehcenlik (madde 226) ve fuhuş (madde 227) suçlarıyla ilgili olarak suç soruşturma ve kovuşturması olmasa bile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından dördüncü fıkraya uyarınca erişimin engellenmesi kararı verilebilmektedir. Ayrıca, 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde tanımlanan kurum ve kuruluşların, kendi görev alanına giren suçların internet ortamında işlendiğini tespit etmeleri hâlinde, bu yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı alabilmeleri ve aldıkları kararları uygulanmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna göndermeleri hali ondördüncü fıkrada düzenlenmektedir.

Cumhuriyet savcısı tarafından kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmesi durumunda yapılacak işlemler maddenin yedinci fıkrasında, beraat kararı verilmesi halinde yapılacak işlemler ise maddenin sekizinci fıkrasında düzenlenmiştir.

Başkan tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilmesine yönelik hüküm, somut norm denetimi kapsamında müstehcenlik suçu bakımından erişimin kademeli olarak engellenip engellenmeyeceğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş olması nedeniyle itiraz konusu kuralla idareye kapsam ve sınırları belirsiz şekilde erişimin engellenmesi yetkisi tanınmış olması, kuralın anlaşılır, açık ve net olma zorunluluğunu karşılamaması nedenleriyle Anayasa Mahkemesinin 15/11/2017 tarihli ve 2015/76 esas sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Maddede yapılan değişiklikle, 8 inci maddenin ikinci, dördüncü ve ondördüncü fıkraları kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararlarının, öncelikle ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilebilmesi sağlanmakta ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi şeklinde karar verilebileceği düzenlenmektedir. Böylelikle erişimin engellenmesinin kademeli olarak gerçekleştirilmesi sağlanarak tedbirin ölçülü olarak uygulanması amaçlanmaktadır.

Maddenin yedinci ve sekizinci fıkralarında yapılan değişiklikle, kovuşturmayla yer olmadığına dair karar veya beraat kararı üzerine erişimin engellenmesi kararının kendiliğinden hükümsüz kaldığı hallerde karara konu internet adresinin Kuruma bildirileceği düzenlenmektedir. Böylelikle uygulamada yaşanan sorunların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 37- Maddeyle, kanunlarda yer alan bazı hükümler yürürlükten kaldırılmaktadır.

2576 sayılı Kanunun 3/B maddesinde, bölge idare mahkemesi başkanlarının, bu görevlerinin yanı sıra dairelerden birine başkanlık etme ve adalet komisyonu başkanlığı görevleri bulunduğu düzenlenmiştir. Bu durum mahkeme başkanları yönünden ciddi bir iş yükü doğurmaktadır. Bölge idare mahkemesi başkanlarının dairelerden birine başkanlık etme görevini düzenleyen hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır.

Uzmanların doğrudan çocuk mahkemeleri bünyesine atanması usulünden vazgeçilerek, bu hizmetlerin daha iyi verilebilmesi için adliyelerde kurulacak müdürlüklere atanmasına yönelik düzenlemelerle uyum sağlanması amacıyla Çocuk Koruma Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan ilgili ibare madde metninden çıkarılmaktadır.

Maddeyle ayrıca Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 12, 13 ve 17 nci maddelerinde uyum düzenlemeleri yapılmaktadır.

MADDE 38- Yürürlük maddesidir.

MADDE 39- Yürütme maddesidir.

CEZA MUHALEMESİ KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinin (A) fıkrasına üçüncü paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Baro levhasına kayıtlı olan ve en az onbeş yıl kıdemli bulunan avukatlara, haklarında Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma veya kovuşturma bulunmaması kaydıyla hususi damgalı pasaport verilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Dışişleri ve Adalet Bakanlıklarının olumlu görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2- 5682 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle;

A) OHAL kapsamında kabul edilen kanunlar uyarınca kamu görevinden çıkarılmaları veya rütbelerinin alınması nedeniyle pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

B) 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 5 inci maddesi ve 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 35 inci maddesi uyarınca pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

C) Mahkemelerce yurtdışına çıkmaları yasaklananlar hariç olmak üzere bu Kanunun 22 nci maddesi uyarınca pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan,

haklarında aynı nedenlerden dolayı; devam etmekte olan herhangi bir idari veya adli soruşturma veya kovuşturma bulunmayanlara, kovuşturmaya yer olmadığına, beraatine, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine karar verilenlere, mahkumiyet kararı bulunanlardan cezası tümüyle infaz edilenlere veya ertelenenlere, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilenlere başvurmaları halinde kolluk birimlerinde yapılacak araştırma sonucuna göre İçişleri Bakanlığınca pasaport verilebilir.”

MADDE 3- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “taşyanlardan,” ibaresi “taşyan ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olanlardan,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının mülga (4) numaralı bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“4. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olmak,”

MADDE 5- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı

EK MADDE 41- İlgili kanunlarda belirtilen şartlara ilave olarak; hâkim adaylığı sınavına girmek ve avukatlık veya noterlik stajına başlamak için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olmak şarttır.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavına, hukuk fakültesinden mezun olanlar ile yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'deki hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarılı olmak suretiyle denklik belgesi almış bulunanlar; İdari Yargı Ön Sınavına, hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olanlar girebilir.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında ilgililerin;

- a) Anayasa Hukuku,
 - b) Anayasa Yargısı,
 - c) İdare Hukuku,
 - d) İdari Yargılama Usulü,
 - e) Medeni Hukuk,
 - f) Borçlar Hukuku,
 - g) Ticaret Hukuku,
 - h) Hukuk Yargılama Usulü,
 - ı) İcra ve İflas Hukuku,
 - i) Ceza Hukuku,
 - j) Ceza Yargılama Usulü,
 - k) İş Hukuku,
 - l) Vergi Hukuku,
 - m) Vergi Usul Hukuku,
 - n) Avukatlık Hukuku,
 - o) Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi,
 - ö) Türk Hukuk Tarihi,
- alanlarındaki bilgileri ölçülür.

İdari Yargı Ön Sınavında ilgililerin;

- a) Anayasa Hukuku,
 - b) Anayasa Yargısı,
 - c) İdare Hukuku,
 - d) Türk İdari Teşkilatı,
 - e) İdari Yargılama Usulü,
 - f) Medeni Hukuk,
 - g) Borçlar Hukuku (Genel hükümler),
 - h) Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku,
 - ı) Hukuk Yargılama Usulü,
 - i) Ceza Hukuku (Genel hükümler),
 - j) Ceza Yargılama Usulü,
 - k) Vergi Hukuku,
 - l) Vergi Usul Hukuku,
 - m) Maliye ve Ekonomi,
 - n) İmar ve Çevre Hukuku,
 - o) Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi,
- alanlarındaki bilgileri ölçülür.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı yılda en az bir defa, İdari Yargı Ön Sınavı ise iki yılda en az bir defa olacak şekilde Adalet Bakanlığı ile imzalanacak protokole göre Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılır.

Sınavlar test şeklinde yapılır. Sınavlarda beş şıklı, çoktan seçmeli en az yüz elli soru sorulur ve yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin diğer hususlar Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliğinin görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddenin uygulanmasında hâkimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik meslekleri hukuk mesleği olarak kabul edilir.”

MADDE 6- 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 80- Kanunun ek 41 inci maddesinde düzenlenen ve ilgili kanunlarda öngörülen Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olma şartı, ilgili yükseköğretim kurumlarına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kayıt yaptıranlar hakkında uygulanır.”

MADDE 7- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3/C maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendinde yer alan “Danıştay Başkanlığına iletmek.” ibaresi “Danıştaydan bu konuda karar verilmesini istemek.” şeklinde ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“5. Dördüncü fıkranın (c) bendine göre yapılacak istemler, konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Kuruluna iletilir. İlgili dava daireleri kurulunca üç ay içinde karar verilir. Aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir.”

MADDE 8- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işlemler ile elektronik işlemlerde” ibaresi “işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan “bulunmak ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda” ibaresi “bulunmak, hukuk fakültesinden mezun olanlar dışından alınacak adaylar bakımından, her dönemde alınacak aday sayısının yüzde yirmisini geçmemek üzere, hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın mülga (e) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“e) Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı veya İdari Yargı Ön Sınavında başarılı olmak,”

MADDE 10- 2802 sayılı Kanunun 9/A maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine “ticaret hukuku.” ibaresinden sonra gelmek üzere “iş hukuku.” ibaresi eklenmiş, altıncı fıkrasında yer alan “olmak üzere toplam beş” ibaresi “ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreteri ve Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan seçilen bir kişi olmak üzere toplam yedi” şeklinde değiştirilmiş, mülga yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve dokuzuncu fıkrasında yer alan “yerine” ibaresi “Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulundan seçilen üyenin yerine bu Kurulda görev yapan hâkim ve savcılar arasından üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla seçilen yedek üye, diğer üyelerin yerine ise” şeklinde değiştirilmiştir.

“Türkiye Adalet Akademisi Danışma Kurulunda;

a) Yargıtay veya Danıştay mensubunun birden fazla olması halinde bu kişiler arasından,

b) Yargıtay veya Danıştay mensubu bulunmaması halinde, Kurulda görev yapan hâkim ve savcılar arasından,

her sınav için Danışma Kurulunca, üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla, sınavın türüne göre bir asıl üye Mülâkat Kuruluna seçilir.”

MADDE 11- 2802 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş; üçüncü fıkrasında yer alan “Eğitim Dairesi” ibaresi “Türkiye Adalet Akademisi” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Personel Genel Müdürü” ibaresi “Türkiye Adalet Akademisi Başkanının” ve “Eğitim Dairesi Başkanı” ibaresi “Personel Genel Müdürü” şeklinde değiştirilmiş; sekizinci fıkrasında yer alan “ayrılması, yazılı ve sözlü sınav ile” ibaresi “ayrılması ve” şeklinde, “alınmak suretiyle çıkarılacak yönetmelikle;” ibaresi ise “alınmak suretiyle Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle; eğitimin uygulama esasları ile yazılı ve sözlü sınava ilişkin hususlar Türkiye Adalet Akademisince çıkarılacak yönetmelikle;” şeklinde değiştirilmiştir.

“Eğitim, Türkiye Adalet Akademisince yaptırılır.”

MADDE 12- 2802 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Türkiye Adalet Akademisinde ders ücreti

EK MADDE 2- Türkiye Adalet Akademisine öğretim elemanı olarak atanan veya görevlendirilen hâkim ve savcılar ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu hükümlerine göre Akademiye görevlendirilen öğretim elemanlarına haftalık on ders saatini aşan kısım için ders ücreti ödenir.

Akademiye ders vermekle görevlendirilen Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ve alanında uzman kişilere, verdikleri her ders için ders ücreti ödenir.

Birinci fıkra uyarınca ödenecek ders ücreti yirmi, ikinci fıkra uyarınca ödenecek ders ücreti otuz ders saati karşılığı miktarı geçemez.

Akademiye ders veren üniversite öğretim elemanlarına 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre ödenenin bir kat fazlası ders ücreti ödenir. Üniversite öğretim elemanı olmayıp Akademiye ders verenlerden; birinci derecede olanlar için profesörlere, ikinci derecede olanlar için doçentlere, üç veya daha aşağı derecede olanlar ile kamu görevlisi olmayanlar için öğretim görevlilerine 2914 sayılı Kanuna göre ödenen kadar ders ücreti ödenir.

Yazılı sınav kurulunda görev alanlara 2914 sayılı Kanun hükümlerine göre ücret ödenir.”

MADDE 13- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.”

MADDE 14- 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 5 inci maddesinin başlığı “Uzmanlardan yararlanma” şeklinde, birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasında yer alan “18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda” ibaresi “12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda” şeklinde değiştirilmiştir.

“Aile mahkemeleri,

1. Davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek,

2. Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek,

3. Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak.

Üzere tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından Adalet Bakanlığınca adliyelerde görevlendirilen psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacılardan yararlanır.”

MADDE 15- 4787 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aile mahkemesince verilen bu kararların takip ve yerine getirilmesinde 5 inci maddeye göre görevlendirilen uzmanlardan yararlanılabilir. Bu kararlara uyulmaması halinde Hukuk Muhakemeleri Kanununun 398 inci maddesi uygulanır.”

MADDE 16- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 75 inci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler ve altıncı fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“Failin on gün içinde talep etmesi koşuluyla bu miktarın birer ay ara ile üç eşit taksit halinde ödenmesine Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Taksitlerin süresinde ödenmemesi halinde önödeme hükümsüz kalır ve soruşturmaya devam edilir.”

“c) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan suç,

d) 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun 32 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan suç.”

MADDE 17- 5237 sayılı Kanununun 136 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Suçun konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır.”

MADDE 18- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 102 ncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(4) Soruşturma evresinde tutukluluk süresi, ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işler bakımından altı ayı, ağır ceza mahkemesinin görevine giren işler bakımından ise bir yılı geçemez. Ancak, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve toplu işlenen suçlar bakımından bu süre en çok bir yıl altı ay olup, gerekçesi gösterilerek altı ay daha uzatılabilir.

(5) Bu maddede öngörülen tutukluluk süreleri, fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından yarı oranında, onsekiz yaşını doldurmamış çocuklar bakımından ise dörtte üç oranında uygulanır.”

MADDE 19- 5271 sayılı Kanununun 171 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “, uzlaşmaya ilişkin hükümler saklı kalmak üzere” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkranın (d) bendinde yer alan “uğradığı zararın,” ibaresi “uğradığı ve Cumhuriyet savcısı tarafından tespit edilen zararın,” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Uzlaştırma ve önödeme kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, Cumhuriyet savcısı, üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süre ile ertelenmesine karar verebilir. Suçtan zarar gören veya şüpheli, bu karara 173 üncü madde hükümlerine göre itiraz edebilir.”

“(6) Bu madde hükümleri;

- a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar,
- b) Kamu görevlisi tarafından görevi sebebiyle veya kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen suçlar ile asker kişiler tarafından işlenen askeri suçlar,
- c) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, hakkında uygulanmaz.”

MADDE 20- 5271 sayılı Kanununun 174 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (d) bendi eklenmiştir.

“(b) Suçun sübutuna doğrudan etki edecek mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen,

c) Önödemeye veya uzlaştırmaya ya da seri muhakeme usulüne tâbi olduğu soruşturma dosyasından açıkça anlaşılan işlerde önödeme veya uzlaştırma ya da seri muhakeme usulü uygulanmaksızın düzenlenen.”

“(d) Soruşturma veya kovuşturma yapılması izne veya talebe bağlı olan suçlarda izin alınmaksızın veya talep olmaksızın düzenlenen,”

MADDE 21- 5271 sayılı Kanununun 234 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Soruşturma veya kovuşturma evresinde, dava nakli veya adli tıp işlemleri nedeniyle yerleşim yeri dışında bir yere gitme zorunluluğu doğması halinde mağdurun yapmış olduğu konaklama, iâşe ve ulaşım giderleri, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.”

MADDE 22- 5271 sayılı Kanununun 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(4) Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınır.

(5) Türk Ceza Kanununun 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olan çocukların soruşturma evresindeki beyanları, bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınır. Mağdur çocuğun beyan ve görüntüleri kayda alınır. Kovuşturma evresinde ise ancak, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından mağdur çocuğun beyanının alınması veya başkaca bir işlem yapılmasında zorunluluk bulunması halinde bu işlem, mahkeme veya görevlendireceği naip hâkim tarafından bu merkezlerde uzmanlar aracılığıyla yerine getirilir. Mağdur çocuk yargı çevresi ve mülki sınırlara bakılmaksızın en yakın merkeze götürülmek suretiyle bu fıkroda belirtilen işlemler yerine getirilir.

(6) Türk Ceza Kanununun 102 ncı maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanları bakımından da beşinci fıkra hükmü uygulanır. Ancak, beyan ve görüntülerin kayda alınmasında mağdurun rızası aranır.

(7) Beşinci ve altıncı fıkra kapsamında kayda alınan beyan ve görüntüler dava dosyasında saklanır ve gizliliği için gerekli tedbirler alınır.”

MADDE 23- 5271 sayılı Kanunun mülga 250 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Seri muhakeme usulü

MADDE 250 - (1) Soruşturma evresi sonunda aşağıdaki suçlarla ilgili olarak kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmediği takdirde seri muhakeme usulü uygulanır:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Hakkı olmayan yere tecavüz (madde 154, ikinci ve üçüncü fıkra),
2. Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (madde 170),
3. Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (madde 179, ikinci ve üçüncü fıkra),
4. Gürültüye neden olma (madde 183),
5. Parada sahtecilik (madde 197, ikinci ve üçüncü fıkra),
6. Mühür bozma (madde 203),
7. Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (madde 206),
8. Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama (228 nci maddenin, birinci fıkrası),
9. Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması (madde 268), suçları.

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinin birinci, üçüncü ve beşinci fıkraları ile 15 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen suçlar.

c) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 93 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen suç.

d) 13/12/1968 tarihli ve 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen suç.

e) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen suç.

(2) Cumhuriyet savcısı veya kolluk görevlileri, şüpheliyi, seri muhakeme usulü hakkında bilgilendirir.

(3) Cumhuriyet savcısı tarafından seri muhakeme usulünün uygulanması şüpheliye teklif edilir ve şüphelinin müdafii huzurunda teklifi kabul etmesi halinde bu usul uygulanır.

(4) Cumhuriyet savcısı, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususları göz önünde bulundurarak, suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında tespit edeceği temel cezadan yarı oranında indirim uygulamak suretiyle yaptırımını belirler.

(5) Dördüncü fıkra uyarınca sonuç olarak belirlenen hapis cezası Cumhuriyet savcısı tarafından, koşulları bulunması halinde Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesine göre seçenek yaptırımlara çevrilebilir veya 51 inci maddesine göre ertelenebilir.

(6) Bu maddeye göre belirlenen yaptırımlar hakkında, Cumhuriyet savcısı tarafından, koşulları bulunması halinde 231 inci madde kıyasen uygulanabilir.

(7) Bu madde kapsamında yaptırım uygulanması, güvenlik tedbirlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel teşkil etmez.

(8) Cumhuriyet savcısı, şüpheli hakkında seri muhakeme usulünün uygulanmasını yazılı olarak görevli mahkemeden talep eder. Talep yazısında;

- a) Şüphelinin kimliği ve müdafii,
- b) Mağdur veya suçtan zarar görenlerin kimliği ile varsa vekili veya kanuni temsilcisi,
- c) İsnat olunan suç ve ilgili kanun maddeleri,
- d) İsnat olunan suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi,
- e) Şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise, gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri,
- f) İsnat olunan suçun oluşturan olayların özeti.

g) Üçüncü fıkrada belirtilen şartların gerçekleştiği.

h) Belirlenen yaptırım ile beşinci ve altıncı fıkraya uygulanmış ise bunlara ilişkin hususlar ve güvenlik tedbirleri, gösterilir.

(9) Mahkeme, şüpheliyi müdafii huzurunda dinledikten sonra üçüncü fıkradaki şartların gerçekleştiği ve eylemin seri muhakeme usulü kapsamında olduğu kanaatine varırsa talepte belirlenen yaptırım doğrultusunda hüküm kurar; aksi takdirde talebi reddeder ve soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması amacıyla dosyayı Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Mazeretsiz olarak mahkemeye gelmeyen şüpheli, bu usulden vazgeçmiş sayılır.

(10) Seri muhakeme usulünün herhangi bir sebeple tamamlanamaması veya soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması amacıyla Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi hallerinde, şüphelinin seri muhakeme usulünü kabul ettiğine ilişkin beyanları ile bu usulün uygulanmasına dair diğer belgeler, takip eden soruşturma ve kovuşturma işlemlerinde delil olarak kullanılamaz.

(11) Suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda şüphelilerden birinin bu usulün uygulanmasını kabul etmemesi halinde seri muhakeme usulü uygulanmaz.

(12) Seri muhakeme usulü, yaş küçüklüğü ve akıl hastalığı ile sağır ve dilsizlik hallerinde uygulanmaz.

(13) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle şüpheliye ulaşılamaması halinde, seri muhakeme usulü uygulanmaz.

(14) Dokuzuncu fıkraya kapsamında Cumhuriyet savcısının talebi doğrultusunda mahkemece kurulan hükme itiraz edilebilir.

(15) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

MADDE 24- 5271 sayılı Kanununun mülga 251 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Basit yargılama usulü

MADDE 251 - (1) Asliye ceza mahkemesince, iddianamenin kabulünden sonra adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebilir.

(2) Basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verildiği takdirde mahkemece iddianame, sanık, mağdur ve şikâyetçiye tebliğ edilerek, beyan ve savunmalarını onbeş gün içinde yazılı olarak bildirmeleri istenir. Tebligatta duruşma yapılmaksızın hüküm verilebileceği hususu da belirtilir. Ayrıca, toplanması gereken belgeler, ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilir.

(3) Beyan ve savunma için verilen süre dolduktan sonra mahkemece duruşma yapılmaksızın ve Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaksızın, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesi dikkate alınmak suretiyle, 223 üncü maddede belirtilen kararlardan birine hükmedilebilir. Mahkûmiyet kararı verildiği takdirde sonuç ceza dörtte bir oranında indirilir.

(4) Mahkemece, koşulları bulunması halinde: kısa süreli hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilebilir veya hapis cezası ertelenebilir ya da uygulanmasına sanık tarafından yazılı olarak karşı çıkılmaması kaydıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

(5) Hükümde itiraz usulü ile itirazın sonuçları belirtilir.

(6) Mahkemece gerekli görülmesi halinde bu madde uyarınca hüküm verilinceye kadar her aşamada duruşma açmak suretiyle genel hükümler uyarınca yargılamaya devam edilebilir.

(7) Basit yargılama usulü, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik halleri ile soruşturma veya kovuşturma yapılması izne ya da talebe bağlı olan suçlar hakkında uygulanmaz.

(8) Basit yargılama usulü, bu kapsama giren bir suçun, kapsama girmeyen başka bir suçla birlikte işlenmiş olması halinde uygulanmaz.”

MADDE 25- 5271 sayılı Kanunun mülga 252 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Basit yargılama usulünde itiraz

MADDE 252 - (1) 251 inci madde uyarınca verilen hükümlere karşı itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen hükümler kesinleşir.

(2) İtiraz üzerine hükmü veren mahkemece duruşma açılır ve genel hükümlere göre yargılamaya devam olunur. Taraflar gelmese bile duruşma yapılır ve yokluğunda 223 üncü madde uyarınca hüküm verilebilir. Taraflara gönderilecek davetiyede bu husus yazılır. Duruşmadan önce itirazdan vazgeçilmesi halinde duruşma yapılmaz ve itiraz edilmemiş sayılır.

(3) Mahkeme, ikinci fıkra uyarınca hüküm verirken, 251 inci madde kapsamında basit yargılama usulüne göre verdiği hükümle bağlı değildir. Ancak, itirazın sanık dışındaki kişiler tarafından yapıldığı hallerde 251 inci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yapılan indirim korunur.

(4) İtiraz üzerine verilen hükmün sanık lehine olması hâlinde, bu hususların itiraz etmemiş olan diğer sanıklara da uygulanma olanağı varsa bu sanıklar da itiraz etmiş gibi verilen kararlardan yararlanır.

(5) İkinci fıkra uyarınca verilen hükümlere karşı genel hükümlere göre kanun yoluna başvurulabilir.

(6) Birinci fıkradaki itirazın, süresinde yapılmadığı veya kanun yoluna başvuru hakkı bulunmayan tarafından yapıldığı mahkemesince değerlendirildiğinde dosya, 268 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderilir. Mercii bu sebepler yönünden incelemesini yapar ve kararını gereği için mahkemesine gönderir.”

MADDE 26- 5271 sayılı Kanunun 253 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin mevcut (4), (5) ve (6) numaralı alt bentlerinden sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki alt bentler eklenmiş ve bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiş, üçüncü fıkrasına “birlikte” ibaresinden sonra gelmek üzere “aynı mağdura karşı” ibaresi eklenmiş, onikinci fıkrasında yer alan “en çok yirmi gün daha” ibaresi “her defasında yirmi günü geçmemek üzere en fazla iki kez” şeklinde değiştirilmiştir.

“5. İş ve çalışma hürriyetinin ihlali (madde 117, birinci fıkra; madde 119, birinci fıkra (c) bendi).”

“7. Güveni kötüye kullanma (madde 155),”

“9. Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (madde 165),”

MADDE 27- 5271 sayılı Kanunun 280 inci maddesinin birinci fıkrasına (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (c) bendi, mevcut (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (f) bendi eklenmiş ve bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“c) Başka bir araştırmaya ihtiyaç duyulmadan cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere ya da şahsî cezasızlık sebeplerine bağlı olarak daha az ceza verilmesini veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesini gerektiren hallerde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine,”

“f) Soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmediğinin veya önödeme ve uzlaştırma usulünün uygulanmadığının anlaşılması ya da davanın ilk derece mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile birlikte yürütülmesinin zorunlu olması halinde hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden incelenmek ve hükmolünmek üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği diğer bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine,”

MADDE 28- 5271 sayılı Kanunun 282 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“f) Sanık, müdafii, katılan ve vekilinin davetiye tebliğ olmasına rağmen duruşmaya gelmemesi halinde duruşmaya devam edilerek sanığın sorgu tutanakları anlatılmak suretiyle dava yokluklarında bitirilebilir. Ancak, 195 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, sanık hakkında verilecek ceza, ilk derece mahkemesinin verdiği cezadan daha ağır ise, her hâlde sanığın dinlenmesi gerekir.”

MADDE 29- 5271 sayılı Kanunun 286 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) İkinci fıkrada belirtilen temyiz edilemeyecek kararlar kapsamında olsa bile aşağıda sayılan suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları temyiz edilebilir:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Hakaret (madde 125, üçüncü fıkra),

2. Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit (madde 213),

3. Suç işlemeye tahrik (madde 214),

4. Suçu ve suçluyu övme (madde 215),

5. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama (madde 216),

6. Kanunlara uymamaya tahrik (madde 217),

7. Cumhurbaşkanı hakaret (madde 299),

8. Devletin egemenlik alametlerini aşağılama (madde 300),

9. Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama (madde 301),

10. Silâhli örgüt (madde 314),

11. Halkı askerlikten soğutma (madde 318),

suçları.

b) Terörle Mücadele Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkrası ile 7 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

c) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrası, 31 inci maddesi ve 32 ncı maddesinde yer alan suçlar.”

MADDE 30- 5271 sayılı Kanunun 308/A maddesinin birinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderir. Kurula gönderilen itiraz hakkında, kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanır.”

“Kurulun itirazın kabulüne ilişkin kararları, gereği için dairesine gönderilir. Kurulun verdiği kararlar kesindir.”

MADDE 31- 5271 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla;

a) 102 nci maddede yapılan düzenleme, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren üç ay sonra uygulanır.

b) 236 nci maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yapılan düzenleme uyarınca kurulması gereken merkezler, en geç 1/9/2020 tarihine kadar faaliyete geçirilir. Bu tarihe kadar mevcut uygulamaya devam olunur.

c) 250 nci maddede düzenlenen seri muhakeme usulü ile 251 ve 252 nci maddelerde düzenlenen basit yargılama usulüne ilişkin hükümler, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra uygulanır.

d) 286 nci maddenin üçüncü fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren on beş gün içinde talep etmek koşuluyla aynı suçlarla ilgili olarak bölge adliye mahkemelerince verilmiş kesin nitelikteki kararlar hakkında da uygulanır. Bu bendin uygulandığı halde, cezası infaz edilmekte olan hükümlülerin, 100 üncü madde uyarınca tutukluluğunun devam edip etmeyeceği hususu, hükmü veren ilk derece mahkemesince değerlendirilir.

e) 308/A maddesinde yapılan değişiklikle bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığınca yapılan itirazların incelenmesine ilişkin getirilen usul, bu maddenin yayımlandığı tarihten önce itiraz yoluna başvurulup reddedilmiş olan itirazlar hakkında uygulanmaz.

f) Aile mahkemeleri ile çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde görev yapan psikolog, pedagog ve sosyal çalışma görevlilerine ilişkin düzenlemeler, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra uygulanır.”

MADDE 32- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin Infazı Hakkında Kanuna 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Mahkemece infazın ertelenmesi veya durdurulması

MADDE 17/A- (1) Birlikte işlenmiş olup da 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 280 inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 306 nci maddesinin uygulanma olanağının bulunduğu hallerde hükmü veren ilk derece mahkemesinden infazın ertelenmesine veya durdurulmasına ilişkin karar verilmesi istenebilir. Karar verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmesi istenebilir. Karar, duruşma açılmaksızın verilir ve bu karara karşı itiraz yoluna gidilebilir. Erteleme veya durdurma talebinin kabulü, güvence gösterilmesine veya diğer bir şarta bağlanabilir.”

MADDE 33- 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 19 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hapis cezasının üst sınırı, onbeş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından beş yıl olarak uygulanır.”

MADDE 34- 5395 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “atananların.” ibaresi “görevlendirilenlerin,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 35- 5395 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde; ikinci fıkrasında yer alan “atanan ve bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda görevli” ibaresi “görevlendirilen veya bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan” şeklinde değiştirilmiştir.

“Adalet Bakanlığınca en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi mahkemelere görevlendirilmek üzere adliyelere atanır.”

MADDE 36- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrasına “Cumhuriyet savcısı,” sekizinci fıkrasına “mahkemece” ibarelerinden sonra gelmek üzere “hükümsüz kalan erişimin engellenmesi kararına konu internet adresini belirtmek suretiyle,” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(17) Bu maddenin ikinci, dördüncü ve ondördüncü fıkraları kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.”

MADDE 37- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3/B maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ve 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmış; 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “mahkeme nezdindeki” ibaresi ile Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunların çözümü ile” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 38- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 39- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.